

**DRUŽINA:
DELO IN PRAZNOVANJE**

**KATEHEZE KOT
DUHOVNA PRIPRAVA
ZA VII. SVETOVNO SREČANJE DRUŽIN**

(Milano, 30. maj – 3. junij 2012)

Uvod v družinske kateheze

V rokah imate družinske kateheze, ki jih je izdal vatikanski Svet za družino. Ob njih naj bi se družine, zakonci in posamezniki pripravljali na svetovno srečanje družin, ki bo tokrat v Milanu ob 1700-letnici milanskega edikta, ki je krščanstvu prinesel velik preobrat.

Tema srečanja bo »Družina, subjekt evangelizacije«, kar je tudi skupni imenovalec vseh katehez. Srečanje družin se bo vključilo v škofovsko sinodo v oktobru 2012.

Blaženi papež Janez Pavel II., ki ga nekateri imenujejo »papež družine«, je družino imenoval »mala Cerkev« ali »hišna Cerkev«, ki je hkrati objekt in subjekt evangelizacije. »Krščanski zakonci ... ne le prejemajo Kristusovo ljubezen in postajajo s tem odrešeno občestvo, ampak so tudi poklicani k temu, da to Kristusovo ljubezen dajejo naprej ...« (FC 49). »Krščanska družina je poklicana, da se s pomembnim in izvirnim prispevkom dejavno in odgovorno udeležuje poslanstva Cerkve z vsem, kar sama je in kar dela kot globoko občestvo ljubezni in življenja ...« (FC 50). To je njena nenadomestljiva vloga. Krščanska družina je bila vedno prva poklicana, da posreduje vero. Tudi danes ima velike možnosti za evangelizacijo. Evangelizira v lastnem domu z medsebojno ljubeznijo, z molitvijo, poslušanjem Božje besede, z družinsko katehezo. Družina lahko evangelizira v svojem okolju z zgledom notranjih odnosov, z odnosi s sosedi, znanci, prijatelji, sodelavci na delovnem mestu in v športu. Evangelizira pa tudi v župniji z redno udeležbo pri nedeljski maši, s sodelovanjem pri katehezi otrok, na srečanjih staršev, z gibanji in združenji, s svojo pomočjo in bližino družinam v težavah, pri pripravi zaročencev in pri pripravi staršev na krst otrok. Družina evangelizira tudi družbo, ko ji daje nove člane in jih vzgaja za socialne kreposti.

Družina pa lahko živi svoje poslanstvo le v moči redne nedeljske evharistije. Brez nje ni »male Cerkve«, ni evangelizacije in ni krščanske družine, ki bi morala opravljati vlogo subjekta evangelizacije.

msgr. Andrej Glavan
predsednik Medškofijskega odbora za družino

Razlaga logotipa

V središče logotipa svetovnega srečanja družin je postavljena stilizirana podoba znamenite milanske katedrale, ki je posvečena Božji materi Mariji. Po eni strani ponazarja kraj dogajanja, po drugi pa Marijin objem, namenjen družinam z vsega sveta, ki bodo prišle na srečanje v Milano. V ospredju katedrale so nakazani obrisi oseb. Iz te povezave lahko razberemo sporočilo, da je vera vodilo družini, ki je kot skupnost poklicana, da razvija krščanske in človeške vrednote. Veselo razpoloženje družinskih članov izraža *praznovanje*, barve katedrale pa označujejo dogodek, katerega obzorje je celoten svet, saj bo šlo za svetovno srečanje.

Kazalo

1. Skrivnost iz Nazareta	3
2. Družina oblikuje življenje	7
3. Družina v preizkušnji	12
4. Družina, osnovna celica družbe	17
5. Delo in praznik družine	21
6. Delo, vir preživetja za družino	27
7. Delo, izziv za družino	32
8. Praznik, čas za družino	38
9. Praznik, čas za Gospoda	43
10. Praznik, čas za skupnost	49

1. Skrivnost iz Nazareta

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: Jn 1,11–12; Lk 2,40–41; Lk 2,51–52

V svojo lastnino je prišla, toda njeni je niso sprejeli. Tistim pa, ki so jo sprejeli, je dala moč,

da postanejo Božji otroci, vsem, ki verujejo v njeno ime. (Jn 1,11–12)

Otrok pa je rasel in se krepil. Bil je vedno bolj poln modrosti in Božja milost je bila z njim.

Njegovi starši so vsako leto ob prazniku pashe hodili v Jeruzalem. (Lk 2,40–41)

Nato se je vrnil z njima in prišel v Nazaret ter jima je bil pokoren. In njegova mati je vse, kar se je zgodilo, shranila v svojem srcu. Jezus pa je napredoval v modrosti, rasti in milosti pri Bogu in pri ljudeh. (Lk 2,51–52)

D. Svetopisemska kateheza

1. *Prišel je med svoje*

Zakaj družina izbira stil življenja? Kakšno je danes življenje družine ob delu in praznovanju? Dva primera iz Svetega pisma razkrivata način, s katerim je Jezus prišel med nas (Jn 1,1–12) in živel v družini.

Prvi primer predstavlja Jezusa, ki živi med svojimi. »V svojo lastnino je prišla, toda njeni je niso sprejeli. Tistim pa, ki so jo sprejeli, je dala moč, da postanejo Božji otroci, vsem, ki verujejo v njeno ime.«

Večna Očetova Beseda prihaja med ljudi in vstopa v družino. Med ljudstvom ostane nerodovitna. Niso je sprejeli medse. Misterij zavračanja Jezusa iz Nazareta je povod za prihod Božjega Sina. Tistim, ki so ga sprejeli, »je dana moč, da postanejo Božji otroci«. Pod križem vidi evangelist uresničitev teh besed (Jn 19,26), ko je Jezus gledal s križa mater in učenca. Materi izroči »novega« Sina in Sina materi, ki ga ljubi. In učenec jo je vzel k sebi, dopolni evangelist. To je tisto, kar Jezus pričakuje, ko prihaja med nas – sprejemanje v rojevanju novih odnosov. Jezus povabi družino, da bi bila mesto, kjer se med seboj člani sprejemajo v polnosti življenja. On ne

daje samo fizičnega življenja, temveč obljublja tudi upanje in veselje. Tako družina postaja sposobna sprejemati in ohranjati intimnost posameznika, družinsko tradicijo, zaupanje, upanje ob Gospodu.

Družina postaja sposobna rojevanja novih odnosov, ko si člani izmenjujejo darove, ki so jih prejeli, ko skrbijo za ritem med vsakdanjostjo in praznovanjem; v dobrem in slabem, v prejetanju in dajanju. Vse to je dar, ki ga družina prejema, ohranja in prenaša v življenje med zakoncema in med otroci. V družini je določen ritem, ki je kot bitje srca: je mesto za počitek in ponovni zagon, za prihod in odhod, je mesto miru in sanj, za nežnost in odgovornost.

To atmosfero zakonca ustvarjata že pred rojstvom otrok. Služba ju ne razdvaja od bivanja, družina se uči živeti v sožitju ob delu in v praznovanju. Velikokrat se srečujemo z težavami od zunaj, ki jih težko dobro obvladujemo, toda učenci Gospoda so tisti, ki dane situacije, tudi nerešljive, presolijo z evangelijsko soljo. Posebej nedelja je čas, da najdemo moč upanja, širino svobode, priložnost za srečanja, počitek, osebno in medsebojno soočenje. Nedelja je možnost srečanja med možem in ženo, za poglobljen pogovor. Posebej je Gospodov dan priložnost za molitev, za obisk mize Božje besede in evharistije, občestvo se poveže med seboj, pa tudi karitativna dela so zaželeni. Nedelja se tako prenese v ves teden naprej, ko je tako vsak dan bolj povezan in manj razpršen, je manj hitenja, več pogovora, več časa za bivanje skupaj in manj obremenjujoč z malenkostmi. Prvo vprašanje je, kako se imamo v družini, kaj počnemo ob našem ognjišču. Potrebno je, da pogledamo, kako v družini živimo, kakšne oblike skupnega življenja izbiramo, kakšni so naši načrti, pa tudi težave, s katerimi se srečujemo, upanja, ki jih gojimo.

2. Skrivnostnost Nazareta

V Galileji je Jezus preživel velik del svojega zemeljskega življenja. Zrasel je v moža. V letih si je pridobil mnoge izkušnje za reševanje problemov v družini, kot so naši ali od drugih. Trideset let je živel v popolni tihoti, ki je razodevala skrivnostno preproščino nazareške družine.

Malo je napisano o življenju Svete družine. V njej je rasla modrost in milost Boga, »dete pa je raslo in se krepilo in Božja milost je bila z njim«. V družini v Nazaretu je preprostost Jezusa, ki je zvest Besedi, Božji Sin, ki objema našo človeškost, raste kot deček, ki živi v veri in zakonih, ob vsakodnevnih opravilih in sobotnem počitku in praznikih. »Sin Najvišjega«

je sprejel našo slabotnost in krhkost. Spremljali so ga pastirji in ljudje, ki so izkusili to novo upanje. Skrivnostnost nazareške družine je mnoge svetnike očarala, npr. Terezijo iz Lisieuxa in Charla de Foucaulda.

Ko sta starša Jezusa našla v templju, se je z njima vrnil v Nazaret in jima bil pokoren. Marija je vse dogodke ohranila in premišljevala v svojem srcu. Jezus pa je napredoval v modrosti in milosti pri Bogu in ljudeh. Oblikovala ga je Beseda, ki je bila posredovana nam. Človeške besede, odnosi v družini; izkušnja prijateljstva in napetosti, izkušnje zdravja in bolezni, veselja in žalosti; prežete z Božjo besedo so Jezusa učile.

Od kod izvirajo vse poznejše Jezusove besede, njegove prilike, sposobnost presoje dogodkov in oseb, sejalec semena, zrela žetev, žena in merica moke, pastir, ki išče izgubljeno ovco, oče izgubljenega sina? Od kod vse te sposobnosti Jezusu, da prepozna, povezuje, moli v življenju? Ne prihaja to vse iz njegovega poglobljenega življenja v nazareški družini? Lahko rečemo, da je Nazaret mesto skrite ponižnosti in preprostosti. Beseda je seme, ki pade na zemljo in umre, da bi prineslo dar Božje ljubezni. To je skrivnostnost Nazareta.

3. *Družinske vezi*

Jezus živi v družini, ki je zaznamovana z judovsko duhovnostjo in zvestobo zavezi zakona. »Njegovi starši so vsako leto ob prazniku pashe hodili v Jeruzalem. Ko je bil star dvanajst let, so šli na pot po praznični navadi.« (Lk 2,41–42) Hebrejska družina in judovska miselnost, očetovska nadvlada, družinska vzgoja, praznovanja, posebej sobote, molitev, vsakdanje delo, vse to je oblikovalo Jezusovo pojmovanje družine.

Vsak izmed nas raste, raste v družini v medsebojni povezanosti in se prilagaja življenju oziraje se na Boga. Tudi mi postajamo to, kar smo prejeli. Skrivnost Nazareta je skupek povezav v odnosih: družine in vernosti, naših korenin in ljudi, vsakdanjosti in načrtov za prihodnost. Avantura človeškega življenja je del tega, kar smo prejeli v življenju in v družini, podedovali narodne posebnosti in vero. Človeštvo se kuje skozi družino in življenje v njej, z njenim bogastvom in revščino obenem.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Življenje družine nosi v sebi lasten, nov in ustvarjalen način bivanja sozakoncev, ki se prenaša tudi na otroke in spreminja svet.

Kadar družina živi v sožitju, medsebojni pozornosti in služenju v spoštovanju in poslušnosti Duhu, uresničuje evangelij.

S tem se razvija tudi širša skupnost občestva, ker iz krščanskih družin prehaja milost in ljubezen na vse občestvo.

Evangeljsko služenje posameznika v družini povzema koncil: »Služenje v ljubezni mora biti izvor in resničnost bližnjemu, podoba Boga, ki se razodeva v Kristusu Gospodu, ki je dar vsem potrebnim.« (prim. LA 8)

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Ali naša družina raste v življenju v različnih smereh humanosti in krščanstva?
2. Kakšne so naše izbire, da rastemo v modrosti in milosti?
3. Naši medsebojni odnosi v družini. Kje odpovedujemo? Ali nas odlikuje rast v veri zakoncev in otrok?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Kakšno je življenje v sodobni družini v delu in praznovanju?
2. Kakšne so izbire in vrednote v našem vsakdanjem življenju?
3. Ali se srečujemo s težavami pri vzpostavljanju osebnih in skupnih odnosov v družini pri rasti počlovečenja in krščanskega življenja?
4. Kakšne so kulturne napetosti, ki se kažejo v uživanju in v življenju po veri?

G. Prizadevanje za družinsko in skupno življenje v župniji, družbi!
(konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

2. Družina oblikuje življenje

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: 1 Mz 1,27; 1 Mz 2,18–24

Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril. (1 Mz 1,27)

Gospod Bog je rekel: »Ni dobro za človeka, da je sam; naredil mu bom pomoč, ki mu bo primerna.« Gospod Bog je izoblikoval iz zemlje vse živali na polju in vse ptice pod nebom ter jih pripeljal k človeku, da bi videl, kakšna imena jim bo dal, in da bi vsako živo bitje imelo tisto ime, ki bi mu ga dal človek. Tako je človek dal imena vsej živini in vsem pticam na nebu in vsem živalim na polju, za človeka pa se ni našla pomoč, ki bi bila njemu primerna. Gospod Bog je tedaj storil, da je na človeka leglo trdno spanje in je zaspal. Vzel je eno njegovih reber in tisto mesto napolnil z mesom. Gospod Bog je iz rebra, ki ga je vzel človeku, naredil ženo in jo pripeljal k človeku. Tedaj je človek rekel: »To je končno kost iz mojih kosti in meso iz mojega mesa; ta se bo imenovala móžinja, kajti ta je vzeta iz moža.« Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta eno meso. (1 Mz 2,18–24)

D. Svetopisemska kateheza

1. *Moža in ženo je ustvaril*

Zakaj je Bog ustvaril moža in ženo? Zakaj je hotel dvojnost človeka, ki je podoba Boga samega? Mož in žena, ki se med seboj ljubita, sta zibel, kamor je Bog položil svojo ljubezen. Vsak sin in vsaka hči, ki iz te ljubezni vzklije in jo tudi prejme, bo živel/-a iz nje in se bo po generacijah slavilo Stvarnika.

Prve strani Svetega pisma govorijo o Bogu, ki gleda na svoje stvarstvo. Bog s spoštovanjem ustvari človeka, moža in ženo. Podobnost Bogu ob spolni različnosti omogoča ustvarjalni dialog v medsebojni zavezi. V Svetem pismu je zaveza z Bogom življenje ljudstva v svetu in zgodovini. Uči nas, kako namen izhoda iz Egipta poveže ljudi z Bogom. Ob tem Izrael doživlja bližino Boga. Privolitev v zavezo ohranja življenje.

Zgodovina zaveze med Bogom in Izraelci osvetljuje pripoved o stvaritvi

moža in žene. Ustvarjena sta v zavezi, ki izhaja od Stvarnika. Podoba in sličnost Bogu je sporočilo stvarjenja človeka.

Družina raste med zakoncema v različnosti spolov, v zavezi podobnosti Stvarniku. Telo meri na podobnost Bogu. Telo žene je obdarjeno z željo po možu in ta želja je obojestranska »po razumu in srcu«. Srečanje z osebo nasprotnega spola je v radoživosti, naklonjenosti, želji po upoštevanju, postati boljši, uveljavljanju lastnih vrednot, prevzemanju skrbi za sočloveka, iskanju podpore ... Je dinamično srečevanje, polno pozitivne energije, posameznik v odnosu do drugega odkriva tudi osebni razvoj. Istovetnost moža in žene je želja po sklenitvi stalne zveze.

V 2 Mz Adam prepozna svojo moškost v srečanju z ženo Evo. Tukaj je zaznal svoj »biti moški«. Medsebojno odkritje, da sta mož in žena, zabriše težnjo po samoti in potrjuje zavezo med njima. Zgodi se ravno nasprotno, kar mnogokrat površno zagovarja biologija, ko poudarja razliko med spoloma. Vsak želi razviti svojo človeško bistvo v medsebojnih odnosih. Dva zakonca se popolnoma darujeta drug drugemu tudi v želji po obdarovanosti s potomci. Ta dinamika zakonske zveze je vedno osiromašena ob seksualnem egoizmu in zaprtosti življenju.

2. Ni dobro človeku samemu biti

Za polnejše življenje je bila Adamu ustvarjena »pomočnica, ki ga je dopolnjevala«. V Svetem pismu ima beseda »pomoč« pomen, ki kaže na Boga, ki pomaga (prim. Ps 118,7). Njegova pomoč ni splošna, temveč je pomoč zoper nevarnost smrti, torej pomoč za življenje. Ustvarjena žena je torej pomočnica za življenje. Bog odrešuje človeka slabih navad, ki vodijo v smrt in vnaša zavezo, ki daje življenje; zavezo dveh, ki se odprta življenju medsebojno podarjata, zavezo staršev, kjer oče in mati posredujeta življenje. Žena in mož sta drug drugemu »pomoč«, ki se nadomeščata, sta enih misli, medsebojno povezana, kjer ni eden pomembnejši od drugega, ali nad njim vzvišen. Spoštovanje izključuje hierarhijo in različnost. Različnost med možem in ženo je tesna povezanost trdne zveze. Modri Sirah govori o iskanju dobre žene (Sir 36,21–27).

Mož in žena se ljubita tudi v telesni nežnosti, v poglobljenem medsebojnem odnosu, ki se prepozna kot medsebojna zvestoba zavezi podaritve. Tako ohranjata bogupodobnost, h kateri sta poklicana. To poglobljata z besedo in zgledom, ki sta nujna kot zrak in voda za življenje. Med njima ni zahrbtnosti, »tihih dni«, oddaljevanja drug drugemu, nerazumevanja.

Prevelika zaposlitev z delom ovira medsebojne odnose in nujnost nenehnega obnavljanja medsebojne podaritve.

Žena je bila ustvarjena, ko je bil mož v globokem spanju. V tem stanju moža se Bog skloni v svoji radodarnosti nerazumljive skrivnosti. Izvirnost žene izhaja iz skrivnosti Boga, kot skrivnostna dvojnost izvirajoča iz ljubezni, namenjene medsebojni privlačnosti za življenje v dvoje. Zdi se, da je razumno ustvarjena dvojnost namenjena medsebojni podaritvi moža in žene.

Ljubezen dveh ustvarja privlačnost, prijateljstvo, pogovor, spremljanje ... izhajajoč iz Božje ljubezni, brezpogojne medsebojne ljubezni, ki jo lahko ovira greh, ki ta odnos podre. Greh zaustavi brezpogojno ljubezen, ker vodi v moč oblasti egoizma.

3. *In dva bosta eno meso*

Ustvarjena iz rebra moža je žena »kost iz mojih kosti, meso iz mojega mesa«. Tako žena deli krhkost in slabost mesa – moža, in tudi iz vsebine nošenih kosti. Komentar o Talmudu razmišlja, zakaj Bog ni ustvaril žene iz glave moža, ki gospoduje možu, ni ustvarjena iz nog, ki nosijo telo. Ustvarjena je iz rebra, ki je blizu srca. Stara pesem pravi: »Vtisni me kot pečat v svoje srce!« V teh besedah se razodeva globoka in močna medsebojna ljubezen.

Kost mojih kosti in meso mojega mesa, so prve besede, ki jih mož izreče ženi. Do tedaj je imenoval le živali, bil je sam, nesposoben izreči besede sočloveku. Ko je zagledal ob sebi ženo, je izgovoril čudovite besede, ki so vsebovale vsemogočnost Boga in čustveno lepoto – čudenje. Med njima je nastala bogata skupnost čudenja, hvaležnosti, solidarnosti. Bog jima zaupa stvarstvo. Zvestoba zavezi postaja čas »enega mesa«.

Izraz »eno meso« meri na sina (potomca), vendar še prej kliče po medsebojni povezanosti v skupnost moža in žene kot nova danost. Tako združena mož in žena nosita kali posredovanja življenja, ustvarjanja novega življenja; otrok, ki jih bosta v zaupanju sprejela. Medsebojna zaupljivost je izvirno mesto predvideno in želeno od Boga, kjer se človeško življenje ne samo ustvari in raste, temveč zaobjame in sprejme vse čustvene in osebne povezave.

V tej ustvarjeni dvojnosti moža in žene se čudimo, ko prepoznavamo: medsebojno sprejemanje, podarjanje, medsebojno pomoč v težavah in v osamljenosti, zvestobo zakonski zvezi in veličino Božjih del. Tako se

pripravlja mesto, kjer se človeško življenje oplaja, kali in dobiva pravo podobo. Mesto življenja, mesto Boga: dvojnost človeka, v zakonu z Bogom odseva pravo podobo stvarjenja in je vedno bolj prepričljiva podoba Stvarnika na poti k svetosti človeka.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

V življenju družine medsebojni odnosi temeljijo na vsebini duhovnega misterija ljubezni. Krščanski zakon je služenje v ljubezni Kristusu v globini svoje biti. To se prenaša in je živo med vsemi člani družine. Ne zato, da bi upoštevali **Pismo družinam in Evangelij življenja (papeške dokumente)**, temveč da se osvetli bistvo družine in dobita pravi pomen besedi *skupnost* in *dar*.

Ljubezen, vir in duša družinskega življenja

Zakonska zveza vsebuje temelj, s katerim se spodbuja prava družinska skupnost med starši in otroci, med otroci ter med ostalimi člani družine.

Skupnost temelji v krvnih vezeh, ki jih plemenitijo bogate vezi duha ljubezni, ki so duša odnosov med člani. V tem je moč živosti skupnosti družine.

Krščanska družina je poklicana ustvarjati to »novo« izvirnost skupnosti, ki jo potrjuje in izpolnjuje npravna človeškost. Po milosti Kristusa »Prvorojenega med brati« (Rim 8,29) in po svoji notranji naravnosti jo oživlja »bratska milost«, naglaša Tomaž Akvinski. Sveti Duh, ki se razliva pri obhajanju zakramentov, je neizčrpna živa korenina, ki nadnaravno hrani skupnost družine, ki v veri sprejema Kristusa in edinost njegove Cerkve. Vidnost in resničnost krščanske skupnosti je v skupnosti kristjanov, ki se tako imenuje »Cerkev, ki služi« (prim. LA 11 in C 11).

Vsi družinski člani, vsak s svojimi darovi, z milostjo in odgovornostjo vsak dan gradijo skupnost oseb, kjer družina postaja »šola humanosti bolj popolna in bogata« (CS 52). V njej je skrb in ljubezen do malih, bolnih, starejših, z vsakodnevnim medsebojnim služenjem in iskanjem skupnega dobrega v veselju in žalosti (prim. Pismo družinam, 21).

Člani družine so poklicani, da si v potrebah med seboj pomagajo od rojstva do smrti. Družina je resnično »svetišče življenja«, mesto kjer dar življenja ustrezno sprejema in promovira, v nasprotju z mnogimi odstopanji, ki otežujejo resnični razvoj človeka. Zato družina odločno in nenadomestljivo gradi »kulturo življenja«.

Tako kot Cerkev, je tudi družina poklicana k »evangeliju življenja«. Naloga, ki posebej zadeva starše, je vnašanje smisla življenja, ki se vedno obnavlja v zavesti, da je življenje zastojni dar. V rojevanju otrok starši spoznavajo, da je otrok sad medsebojne ljubezni, je dar za oba, je »dar od daru«.

Vzgojno poslanstvo staršev je otrokom približati »evangelij življenja« (to miselnost, o kateri ves čas govorimo). Z besedo in vsakdanjimi zgledi v medsebojnih odnosih, obnašanjem in konkretnimi znamenji starši svojim otrokom odkrivajo resnično svobodo, ki je dar posamezniku. Medsebojno spoštovanje, pravičnost, srčno dobroto, dialog, velikodušno služenje in solidarnost so vrednote, ki nam pomagajo sprejemati življenje kot dar. Vzgoja krščanskih staršev je služenje v veri svojim otrokom in pomoč za njihovo odprtost poklicanosti od Boga. Poslanstvo vzgoje staršev, učiteljev in pričevalcev za otroke je v trpljenju in umiranju sebi; s tem ustvarjajo pogoje za človeško bližino, občutek za bolne in stare ... (prim. Evangelij življenja, 92).

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Kako uresničujeva želje po nežnosti in sprejetosti med seboj?
2. Kakšne so težave pri poglobljanju najine oblube, zaveze?
3. Vlada v družbi in Cerkvi medsebojna ljubezen in odprtost življenju?
4. Katero majhno odločitev želiva sprejeti za izboljšanje najinega razumevanja?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Kako promovirati v naših občestvih vrednoto zakonske ljubezni?
2. Kako podpirati boljše razumevanje in medsebojno pomoč v naših družinah?
3. Kako pomagati zakoncem v težavah med seboj in v družini?

G. Prizadevanje za družinsko in skupno življenje v župniji, družbi!
(konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

3. Družina v preizkušnji

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: Mt 2,13–14; Mt 19–23

Ko so odšli, se je Gospodov angel prikazal Jožefu v sanjah in rekel: »Vstani, vzemi dete in njegovo mater in béži v Egipt! Bodi tam, dokler ti ne povem; Herod bo namreč iskal dete, da bi ga umoril.« Vstal je, ponoči vzel dete in njegovo mater ter se umaknil v Egipt. (Mt 2,13–14)

Ko je Herod umrl, se je v Egiptu Gospodov angel prikazal Jožefu v sanjah in rekel: »Vstani, vzemi otroka in njegovo mater in pojdi v Izraelovo deželo, kajti pomrli so tisti, ki so otroku stregli po življenju.« Vstal je, vzel otroka in njegovo mater in prišel v Izraelovo deželo. Ko je slišal, da vlada v Judeji Arhelaj namesto svojega očeta Heroda, se je bal iti tja. Bil pa je v sanjah opomnjen in se je umaknil v galilejsko deželo. Ko je prišel tja, se je naselil v mestu, ki se imenuje Nazaret, da se je izpolnilo, kar je bilo rečeno po prerokih, da bo namreč imenovan Nazarečan. (Mt 2,19–23)

D. Svetopisemska kateheza

1. *Angel se v sanjah prikaže Jožefu*

Vedno in na različne načine lahko družino zadene preizkušnja. Ta zahteva veliko modrosti razločevanja in upanja, posebej kadar je težko razumljiva. Trpljenje poruši normalni potek življenja, nas oslabi vsestransko, lahko je posledica zla in greha, poruši lepoto in zamegli vsako dobro. To ne pomeni, da se s trpljenjem ne spoprimemo, temveč, sprejmemo tako stanje v zaupanju v prisotnost Njega, ki vedno ustvarja novo.

Evangeljski dogodek dramatično poroča o begu svete družine, ki je v nevarnosti. Mlada družina se prisiljena znajde na nepredvideni zapleteni poti in je zato vsa zaskrbljena. Tudi danes se mnoge družine znajdejo v nevarnosti, zapuščajo svoje domove v svoji bedi in nemoči iščoč boljše pogoje življenja in rešitev obstoječega stanja. Morda je lahko beg v Egipt splošna prisposodba blizu vsem, ki jih zadene usoda begunstva in preizkušnje. Nujnost vodenja potovanja zrelih in odgovornih staršev skupaj z otroki je zrelost v zavesti poklicanosti, dostikrat za ceno bolečine. Potovanje skozi

preizkušnjo je učenje in pouk za otroke, strma in težka pot pa je za vsako družino preizkušnja, ki posledično vodi v ohranjenost družine.

Evangelij pove, da se bo deček imenoval »Nazarečan« (v. 23), ime ki vnaprej meri na deleženje križa; tako tudi v vsaki družini po prehojeni poti križa zrastejo otroci v zrele in odgovorne za svoje bodoče poslanstvo. Ob tem igrajo pomembno vlogo starši, posebej očetje, da ustvarjajo dobre pogoje za življenje otrok. Nujnost odhoda je bila Jožefu sporočena v sanjah, prav tako tudi Marijina nosečnost in vabilo naj jo vzame k sebi (Mt 1,20–21).

O Jožefu se ne ve veliko, rečeno je le: »Bil je pravičen.« (Mt 1,19) Pravičnost je krepost, ki je temeljna za medsebojne odnose, je izhodišče za varstvo bližnjega. Tako Jožef v svoji pravičnosti vzame Marijo k sebi, ne oziraje se obsojanja ljudi. Preprostost njegovega srca nam da slutiti Božji načrt. Temeljno razumevanje Jožefove poslušnosti angelu pomeni tudi za naše družine možnost, da se učimo prepoznavati duhovnih znamenj in dogodkov, ki so oskrbljeni, podprti in zdravljeni od zgoraj. Dobri odnosi, pozitivno mišljenje, razumevanje, skrb drug za drugega, varnost in zaščita so pogoji, da prav razsodimo v težavah življenja. V vsaki družini, ki doživlja preizkušnjo ali živi brez večjih težav, morajo starši biti sposobni, da svoje otroke obvarujejo večjih nevarnosti in težav, ki so otrokom neznane.

Angel vabi k čuječnosti, skrbi, »vzeti stvar v svoje roke« ... zaupati, iti v tujo deželo brez imetja, vse to mu je naročil Gospod. Jožef sprejme svojo odgovornost, je igralec v novi usodi. Toda ne čuti se osamljenega, ker ga hrabri pogled Nanj, ki poskrbi za življenje ljudi. Zaupanje v Boga ne pomeni misliti brez lastne glave, ne ocenjevati dogodka, se ne odločati za pot iz težave, živeti z različnimi težavami in preizkušnjami, živeti v obupu ali vdan v usodo. Jožef je čuječ za dogodke, ki so povezani z Marijo in Jezusom. Jožef vse sprejema v veliki odgovornosti in zaupanju v Boga.

2. Vzemi dečka in njegovo mater

Jožef je poslušen. Vzame dečka in njegovo mater in v nevarnosti potuje z njima v tujo deželo. Kralj Herod, ki je vedno zagotavljal varnost svojemu ljudstvu, je naenkrat postal preganjalec, zato je sveta družina prisiljena v beg. Tudi danes družine živijo in doživljajo trpljenje, siromaštvo, revščino, oblastnost, pa tudi obdobja delavnosti, porabništva, udobja, mlačnosti, samote ... Notranji svet tako postaja sovražen do življenja, posebej malih v različnih oblikah. Danes starši želijo svojim otrokom ustvariti njim zelene

in prilagojene pogoje življenja in jim pokazati življenje brez težav. Starši želijo otrokom čim lepše življenje. Za njih marsikaj žrtvujejo in prosijo Božjega blagoslova. Beg v Egipt nas uči iskanja varnega domovanja, brez nasilja, iskanja upanja, odpiranje Božjim navdihom in življenju nasploh. Za to delo se zdi, da je na prvem mestu poklican oče, on je čuječ in spodbuja. Jožefu je zaupan sin in njegova mati, na njem je, da jih varno pripelje v Egipt. »Vzemi dete in njegovo mater,« je angelovo oznanilo, ki je celo dvakrat napisano v tekstu. Besede zvenijo ohrabrujoče možem, da presežejo negotovosti in gredo naprej v skrbi za otroke in ženo. Antropološke znanosti danes zelo naglašajo pomembnost očeta pri celostni vzgoji otrok.

Oče – naglašá svetopisemski tekst – najde svojo istovetnost in svojo vlogo, kadar varuje mater, kadar je v vlogi sogovornika. Dobro vemo, kakšna je vloga staršev v odnosu do otrok, vemo pa tudi, kako težko je biti varuh svoji ženi v nočeh občutka samote, nerazumevanja in težav v dialogu. Vse to pa vpliva tudi na otroke.

3. *Beg v Egipt*

Potovanje družine: odhod, hoja iz nevarne dežele proti bolj varni, v Egipt, ki je zaznamovana z suženjstvom in trpljenjem Izraelcev, pa tudi z razodetjem ljubezni Gospoda do izvoljenega ljudstva.

Egipt, napolnjen z mislimi Izraelca, je zemlja Jakoba in njegovih sinov, posebej Jožefa, ki so ga bratje prodali; je dežela, kjer je ljudstvo zasluženo trpelo in doživelo svobodo. Tudi Mojzes je izgnan iz dežele, ki jo je gostil. Angel naproša Jožefa, naj zaščiti otroka, kar pomeni, da je na novo vlil vanj upanje in zaupanje, kar v prenesenem pomenu pomeni: kraj smrti postane kraj življenja. V veri je v družini možno obnoviti vse v novi podobi.

Jožef odhaja ponoči. Ne vidi ničesar, je kot slepec, posluša in sledi slišnemu glasu, ki ga ohrabruje. Veliko je »noči« v družini, napolnjenih s sanjami, dobrimi in slabimi, ko se zakonca znajdetá v temi, v težavah pri sporazumevanju, ko so njihovi otroci v raznih kriznih stanjih, oddaljeni od staršev, včasih krivijo in obsojajo starše in so skoraj neprepoznavni. Tukaj nas beg v Egipt uči – v želji prenesti dete v kraj izven nevarnosti – da je potrebno zaupljivo uho, ki je pozorno na Gospodovo Besedo.

Od staršev se zahteva, da so »čuvarji in varuhi mnogih noči«, ko sredi problemov iščejo izhode in rešitve. Posebno oče je poklican, da prevzame skrb in odloči (ob jokajoči materi), kje bo mesto zatočišča. Zatočišče ni v

čustvih srca očeta in matere, kamor je vsajena podoba otroka, temveč tam kjer starši želijo najti moč in upanje za nadaljevanje ljubeče skrbi.

Jezus je umrl v Jeruzalemu, v deželi oddaljeni od človeške varnosti. Tudi v družini pride čas, ko se starši odmaknejo od svojih otrok. Ko zaključijo svoje delo vzgoje in osamosvajanja, je dobro, da stopijo na stran in pustijo, da se zgodi Božja volja. Družina ni večna ustanova. Po spremljanju otrok v upanju, da bodo prejeli čim več dobrega za življenje, ohrabreni za odhod na lastno pot, jih ne zapustijo popolnoma, temveč pustijo, da se svobodno odločijo za prihodnost.

V Jožefovih sanjah moremo razbrati tudi končno sporočilo. Modro sprejme naročilo in odloči – razsvetljen z skrivnostno prerokbo – da odide iz Nazareta v Egipt. Sanje so mesto razodevanja, zmaga nad sovraštvom in nasiljem, čeprav mestoma zakrito, pa vendar razločno spoznano za pogum za boljšo odločitev. Vse ne pomeni nič brez zaupanja v Božjo previdnost, ki ozdravlja vse težave in preizkušnje tistim, ki Vanj zaupajo. On je vedno prisoten »v nočeh« naših družin in osvetljuje dogodke z načrti odrešenja.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Pismo družinam (Janez Pavel II.) osveži »noči v družinah« vseh starosti s pomladjo bivanja. V pastoralni skrbi sinodalnih očetov Janez Pavel II. naglasi »pogled« Cerkev, ki z ljubeznijo sprejema in razume trpljenje in težave, ki se pojavljajo v življenju družine. Poziva vse pastirje, lokalne oblasti, družine, da s tem pogledom Cerkev obogatijo te velike množice, ki so kot ovce brez pastirja.

Podpora družini v težavah

Pastoralna skrb, ki je velikodušna, razumna in modra v smislu Dobrega Pastirja, je nujna v srečevanju z družinami, ki neodvisno od volje posameznika in naravnih zahtev doživljajo vidne in nevidne težave.

Take težave najdemo npr. v družinah migrantov pri iskanju zaposlitve, v družinah, ki doživljajo dolge odsotnosti enega od članov (staršev), v družinah, ki okušajo vojne, v družinah mornarjev, popotnikov vseh vrst, družinah zapornika, beguncev, pregnancev, v družinah, ki v velikih mestih živijo praktično osamljene, družinah, kjer nimajo bivališča, družinah, ki so ločene, tam kjer je v njih invalidnost, droga, alkohol, kjer je izkoreninjena njihova lastna kultura, kjer ni socialne varnosti ali grozi izguba le-te, kjer

je politična ali katerakoli diskriminacija, v ideološko razdvojenih družinah (predvsem glede vere), v družinah, ki nimajo stika z župnijo, tiste, ki doživljajo nasilje in zapostavljanje zaradi vere, mladostniške družine, kjer je v njih prisotna bolezen, brez oskrbe in razumevanja.

Družine, ki so tudi potrebne skrbi in pomoči skupnosti kristjanov in njihovih pastirjev so tudi: družine, ki doživljajo težave otrok v odraščanju, družine, ki so izgubile temelj zakonske zveze, kjer je pomanjkanje ali izguba medsebojne ljubezni, ob smrti partnerja ali kakšnega drugega člana, npr. otrok (prim. Pismo družinam, 18).

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Kakšne so preizkušnje v najinem zakonu? Kako jih rešujeva?
2. Mož – mati mojih otrok, žena – oče mojih otrok; oče in mati – najini otroci?
3. Kakšno je najino upanje in zaupanje v težavah in trpljenju?
4. Katere majhne odločitve bova na vse to sprejela?

Vprašanja za pogovor med družinami ali skupnosti:

1. Kakšne so težave v naših družinah, v širši skupnosti in na področju kulture?
2. Kaj bomo naredili za boljši življenjski prostor naših otrok?
3. Kako pomagati, da bo pri nas več upanja za prihodnost?

G. Prizadevanje za družinsko in skupno življenje v župniji, družbi! (konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

4. Družina, osnovna celica družbe

A. Uvodna pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: Mt 5,43–6,4

»Slišali ste, da je bilo rečeno: *Ljubi svojega bližnjega* in sovraži svojega sovražnika. Jaz pa vam pravim: Ljubite svoje sovražnike in molíte za tiste, ki vas preganjajo, da boste postali sinovi svojega Očeta, ki je v nebesih. On namreč daje svojemu soncu, da vzhaja nad hudobnimi in dobrimi, ter pošilja dež pravičnim in krivičnim. Če namreč ljubite tiste, ki ljubijo vas, kakšno plačilo vas čaka? Mar tega ne delajo tudi cestinarji? In če pozdravljate le svoje brate, kaj delate posebnega? Mar tega ne delajo tudi pogani? Bodite torej popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče.«

»Glejte, da svoje pravičnosti ne boste izkazovali pred ljudmi, da bi vas videli, sicer ne boste imeli plačila pri svojem Očetu, ki je v nebesih.

Kadar torej daješ miloščino, ne trobi pred seboj, kakor delajo hinavci po shodnicah in ulicah, da bi jih ljudje hvalili. Resnično, povem vam: Dobili so svoje plačilo. Kadar pa ti daješ miloščino, naj ne ve tvoja levica, kaj dela tvoja desnica. Tako bo tvoja miloščina na skrivnem, in tvoj Oče, ki vidi na skrivnem, ti bo povrnil.« (Mt 5,43–6,4)

D. Svetopisemska kateheza

1. *Slišali ste, da je bilo rečeno ... jaz pa vam pravim*

Zakaj vzgajamo naše otroke v plemenitosti, prijaznosti, služenju, solidarnosti, spravljivosti, nasploh vseh družbenih krepostih pomembnih za skupno življenje? Morda zato ne bo bogastva, prestiža, sigurnosti? Morda so to kreposti za prihodnost? Taka vzgoja je za dobro bodočih generacij. Krščansko naročilo, ki nas navdihuje, je dobro, tvegano in ohrabrujoče, je v počlovečenju družine (humanost). Tako se s pomočjo od zgoraj kljub človeški nemoči prenavlja človeška družba po zamisli Stvarnika. V posnemanju Božje ljubezni more sovražnik prepoznati velikodušnost sočloveka. Družina ima delež pri Božji velikodušnosti, zato v veselju in upanju pogumno izbira svoje odločitve.

Veliko Jezusovih besed v evangeliju osvetljuje življenje v družini.

Nenazadnje je modrost v življenju družine, ki jo oplaja milost, garancija, ki jo obvaruje mnogih zmot v življenju: ko prepoznavajo stvarnost, se učijo sprejemanja drug drugega, srčnosti, odpuščanja, velikodušnosti, požrtvovalnosti. Družina prepozna, da je večkrat boljše prizadevanje za odpuščanje kot vztrajati pri svojem. Božje kraljestvo se oznanja ob tej izkušnji znotraj družine v njenih odnosih, ki se navzven pokažejo v novi luči, drugačni od starih zakonov. Jezus vabi, da preraščamo spono egoizma v medsebojnih odnosih in širši družbeni skupnosti s socialno pravičnimi odnosi.

Družina je prva šola ljubezni, kjer se izključuje vsako slabo – zlo. Je kazalec vsega dobrega v družbi. Med seboj so si člani v vzpodbudo, da tako plemenitijo svet. Povezanost družin v družbi pelje k boljšemu razvoju družbenih odnosov. Družina zaprta sama vase je ovira tega razvoja tudi za prihodnje rodove.

Jezus želi, da se družine otresejo vsake zaprtosti same vase. »Če ljubite tiste, ki vas ljubijo ... pozdravljate tiste, ki vas pozdravljajo, kaj delate posebnega?« Revolucionarne besede Kristusa spomnijo poslušalce na stare podobe Boga, ki z novim pogledom presegajo staro pojmovanje odnosa do bližnjega.

Kristus uči, kakšni so sinovi podobni Očetu. Ti presegajo vztrajnost v egoizmu in z močjo ljubezni do sočloveka in sovražnika, ki je daleč od vsakega nasilja in ekonomske miselnosti današnjega sveta.

2. Ste sinovi vašega Očeta, ki je v nebesih

Jezus želi, da smo v vsakdanjem življenju sinovi Očeta, kar je posebna odlika. Zato uči, da je družina zaradi podobnosti oseb Bogu izvir Njegove ljubezni.

V družini se učimo izreči besedo »hvala« in »prosim«, da izkazujemo velikodušnost in odprtost za nudenje dobrega drugemu, smo pozorni na potrebe in želje drugih in zaznamo težave drug drugega. V majhnih stvareh se otroci učijo in spoznavajo, kaj je dobro in kaj pomeni delati dobro drugemu. Rast v osebnih krepostih je pogoj, da jih prenašamo tudi v družbo samo. Družina vzgaja, da otroci prenašajo kreposti tudi med sošolce. Starejši otroci imajo tako moč za pozornost in altruizem do mlajših. Tako družina postaja prvo mesto za učenje smisla pravičnosti, solidarnosti, modrosti, preprostosti, resnicoljubnosti, sposobnosti sprejemanja in prenašanja trpljenja v osebnem in družbenem življenju.

Starši se kot Marija in Jožef čudijo ob otrocih njihove zrelosti. Otroci so tudi odraslim učitelji. Jezus je ostal v templju in poslušal in odgovarjal na vprašanja pismoukov in čudili so se njegovi razumnosti. (prim. Lk 2,46–47) Kot Nazareška družina tako vsaka družina izroča in poroča okolici po svojih otrocih bogastvo človekoljubja, posebej v ljubezni do sovražnikov, odpušcanju brez obsojanja, v dajanju potrebnim.

Družina se srečuje z nerazumevanjem, ranljivostjo, ki jih prizadenejo sovražniki, sovraštvo je lahko tudi med zakoncema, med otroci ... V družini, kjer vlada prava ljubezen, želijo živeti v medsebojni dobroti in spoštovanju. Kadar kdo od članov doživlja slabo ali je sam sovražen, se vsi trudijo, da bi se rešilo v dobro vseh.

Družina je temeljna življenjska celica družbe (Pismo družinam, 42), ker se v njej učimo, kaj je potrebno za sobivanje z drugimi. Vitalnost (živost) družine odpira pot odnosom, ki so včasih v družbi zaprti in zadušeni.

3. *Tvoj Oče ... vidi na skrivnem*

Varnost pravih odnosov v družini je večja, če je družina ljubezniva do bližnjih družin, pozorna na njihove rane, probleme otrok, ki so drugačni od lastnih. Med starši in otroki, med možem in ženo je dobro izhodišče za odpiranje okolju, če se krepí pomoč pri potrebah drugih. Krepi se njihova sposobnost za socialno razsežnost, kar je velika opora družbeni skupnosti, občestvu. Človekoljubnost je nujna v lastni družini in prehaja tudi v služenje in v pouk otrokom iz drugih družin, starši tako postajajo starši, matere in očetje mnogih otrok.

Veliko družin je odprtih za sprejemanje skrbi, za težave ter revščino ljudi, in pomagajo iskati pomoč, podarijo oblačila, pomagajo pri reševanju težav v šoli ... Nekateri sprejmejo tudi otroke brez staršev, postanejo njihovi starši, posvojijo na daljavo in pomagajo pri tisoč težavah in so tako zgled lastnim otrokom. Pri tem se ne ozirajo na raso, jezik, kulturo in vero. S takim služenjem družin postaja svet znosnejši za življenje vseh v svetu.

Miloščina, omenjena tudi v evangeliju, je bila nekoč nepogrešljiva ekonomska pomoč, ko je merila tudi na pravičnost. Jezus nas uči, da ne dajemo miloščine pred ostalimi, temveč na skrivnem. Tako postajamo podobni Njemu in družina ustvarja večjo povezanost med seboj.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Družina prinaša v družbo zastonjsko ljubezen, ki je v medsebojnem služenju dobremu. Na drugi strani, naglaša Pismo družinam, je učiteljica, ki je vedno prepoznavna v naglašanju poslanstva kot »prva šola socialnih kreposti«. V tem je njena specifičnost, njej lastna družbena razsežnost, ki je v služenju skupnemu dobremu.

Socialna naloga družine

Družina se organsko vključuje v družbeno skupnost (občestvo) po svoji nalogi služenja. V njej se ustvarjajo dobre možnosti za rast v skupno dobro (socialne kreposti), ki je duša pravega razvoja družbe. Po svoji naravi in poklicanosti se odpira skupnosti, ko se trudi za skupnost in njeno dobro in tako največ prispeva vanjo. Vse prizadevanje temelji na »zastonjskosti«, upoštevanju vrednote dostojanstva vsake osebe v njej, vnašanju srčne dobrote, dialoga, razpoložljivosti za druge, služenja in solidarnosti (prim. Pismo družinam, 42).

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Kakšne vzgoje družbenih vrednot so deležni naši otroci?
2. Kakšno pozornost naša družina posveča družbenemu življenju?
3. Kakšne pomoči so od nas deležni reveži in ljudje v stiskah?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Katere so pri nas urgentne potrebe v družbi?
2. Kaj delamo v ta namen?
3. Katerim družinam želimo pomagati? Kako?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi! (konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

5. Delo in praznik družine

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: 1 Mz 1,26–31; 1 Mz 2,1–4

Bog je rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost! Gospoduje naj ribam morja in pticam neba, živini in vsej zemlji ter vsej lazni, ki se plazi po zemlji!« Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, po Božji podobi ga je ustvaril, moškega in žensko je ustvaril.

Bog ju je blagoslovil in Bog jima je rekel: »Bodita rodovitna in množita se, napolnita zemljo in si jo podvrzita; gospodujta ribam v morju in pticam na nebu ter vsem živalim, ki se gibljejo po zemlji!« Bog je rekel: »Glejta, dajem vama vse zelenje s semenom, ki raste po vsej zemlji, in vse sadno drevje, katerega sadje nosi seme. Naj vama bo v hrano. Vsem živalim na zemlji, vsem pticam na nebu, vsemu, kar se giblje po zemlji in ima v sebi življenje, dajem v živež vse zelene rastline.« Zgodilo se je tako. Bog je videl vse, kar je naredil, in glej, bilo je zelo dobro. In bil je večer in bilo je jutro, šesti dan. (1 Mz 1,26–31)

Tako sta bila narejena nebo in zemlja in vsa njuna vojska. Sedmi dan je Bog dokončal delo, ki ga je naredil, in počival je sedmi dan od vsega dela, ki ga je storil. In Bog je blagoslovil sedmi dan in ga posvetil, kajti ta dan je počival od vsega svojega dela, ki ga je storil, ko je ustvarjal. To je nastanek neba in zemlje, ko sta bila ustvarjena. (1 Mz 2,1–4)

D. Svetopisemska kateheza

1. *Bog je rekel: »Naredimo človeka ...«*

Svetopisemska pripoved o začetku sveta predstavi stvarjenje človeka, moža in žene, kot Božje delo, ki je sad njegovega delovanja. Bog ustvari človeka kakor lončar oblikuje vazo (1 Mz 2,7). Ko bo dal življenje svojemu ljudstvu Izraelu, ko ga bo osvobodil egiptovskega suženjstva in ga vodil v obljubljeni deželo, bo Božje delovanje podobno delu pastirja, ki svojo čredo vodi na pašo (prim. Ps 77,21).

Božje stvariteljsko delo spremlja njegova beseda, še več, Božja beseda je tista, ki ustvarja: »Bog je rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi, kot svojo podobnost!« ... Bog je ustvaril človeka po svoji podobi ...» *To kar Bog ustvarja, najprej motrimo in šele nato 'uporabljamo'.* Bog namreč gleda, motri to, kar je ustvaril, in sicer tako, da v ustvarjenem bitju najprej vidi njegov sijaj in se veseli lepote dobrine, ki jo je ustvaril. V Njegovih očeh je njegovo delo prava mojstrovina.

Kdor se še čudi lepotam stvarstva, na nek način podoživlja Stvarnikovo veselje. In še danes vsakdo, ki v preprostosti in veri gleda lepote stvarstva, vabi ljudi, naj v svetu prepoznajo Božjo roko in razumejo, da stvarstvo ni nastalo slučajno, ampak ga je Bog z ljubeznijo ustvaril za človeka in da človek ne bi bil le »dobro bitje«, kot vsa ostala bitja, ampak »zelo dobro«.

Kakor beseda spremlja Božje ustvarjanje, tako beseda ne more biti odsotna pri človekovem ustvarjanju: nikakor se ne bi smelo zgoditi, da bi delo zadušilo človeka in ga prisililo v molk. Kadar delavec nima pravice do besede, se pogrezne v stanje suženjstva, ko mu je prepovedano veseliti se svojega dela, ker mu je gospodar zasegel sadove njegovega dela.

Človek mora delati, da lahko živi, toda *delovne okoliščine morajo zavarovati, še več, pospeševati dostojanstvo človeške osebe.* Trg dela danes mnoge osebe, zlasti še mlade in žene, prisili v stanje stalne negotovosti in jim ne zagotavlja stalnega dela in gospodarske ter družbene varnosti, ki edine lahko zagotovijo mladim rodovom, da ustanovijo družino, in družinam, da lahko rojevajo in vzgajajo otroke.

Potrebna »prožnost« dela, ki jo zahteva t.i. »globalizacija«, ne opravičuje trajno »negotovost« dela tistih, za katere je »delovna sila« edini vir, ki zagotavlja njim in njihovim družinam, kar je potrebno za življenje. Ustrezna družbena pomoč in varnostni mehanizmi morajo vključevati ekonomijo dela, da bi zlasti družine, ki živijo najbolj občutljive trenutke, kot je materinstvo, ali tiste najtežje, kot so boleznin in brezposelnost, da take družine lahko računajo na razumno gospodarsko varnost.

2. Bog jima je rekel: »/.../ napolnita zemljo in si jo podvrzita /.../«

Človek namreč ne sme le občudovati »zelo dobrega« stvarstva, ampak je poklican, da pri stvarjenju sodeluje. Delo je namreč za vsakega človeka poklicanost, da sodeluje pri delovanju Boga. Prav zaradi tega je delo vir in kraj človekovega posvečevanja. Ko človek spreminja stvarstvo, priznava,

da je Bog ustvaril svet, človeka pa vključil, da dopolni stvarnost, ki jo je Bog začel. To, na primer, pomeni, da velika brezposelnost, ki je posledica sedanje svetovne gospodarske krize, ne prikrajša družine le za potrebna sredstva za preživetje, ampak človeku zanika ali zmanjša delovne izkušnje, da bi v polnosti razvil samega sebe.

Delo ne sme podrediti človeka, saj je človek poklican, da si z delom »podvrže« zemljo (1 Mz 1,28). Človek ima na razpolago celotno zemeljsko oblo, da s svojo umnostjo in prizadevanjem odkrije potrebne vire za življenje in jih primerno uporabi. V tem smislu ne smemo pozabiti, danes še bolj kot v preteklosti, *da nam je Bog zaupal zemljo kot vrt, ki ga je treba ceniti in gojiti* (1 Mz 2,7).

Odgovorna uporaba zemeljskih virov v smislu zmernega razvoja je danes postala prednostno vprašanje (t.i. *»ekološko vprašanje«*). Številna okoljsko načeta področja našega planeta, vedno večje stopnje onesnaženosti in drugi dejavniki zvenijo kot alarm v odnosu do tehnično-znanstvenega dogajanja, ki zanemarja postranske učinke svojih podvigov. Zato bo nujno potrebno zamisliti tako industrijsko, agrarno in mestno politiko, ki bo postavila v središče človeka in ohranjala stvarstvo, družinam pa bo že danes, še bolj pa v prihodnosti, zagotovila svet, ki bo bivanjsko prijazen.

Bog je potem, ko je šest dni ustvarjal svet in človeka, sedmi dan počival. Božji počitek spominja človeka, da mora nujno prekiniti delo, da ne bi žrtvoval verskega osebnega, družinskega in skupnega življenja malikom kopičenja bogastva, napredovanja v karieri ali krepitvi oblasti. Človek ne živi le od delovnih odnosov, ki so v službi gospodarstva. Človek potrebuje tudi čas, da goji zastonske lepe družinske odnose ter prijateljske in sorodstvene vezi.

Na Zahodu žal prevladuje kultura, ki vidi posameznika vedno bolj v službi proizvodne in potrošniške družbe. Človek naj bi proizvajal vedno več in bi bil tako bolj razpoložljiv raznim drsečim urnikom in bi vedno več potrošil.

3. Naredimo človeka po svoji podobi, po Božji podobi

Človek, ustvarjen po Božji podobi in sličnosti (1 Mz 1,26), dela in počiva kakor Bog. Veder čas počitka in radostnega praznovanja je tudi trenutek zahvaljevanja Bogu, Stvarniku in Odrešeniku. Kadar ljudje prekinejo delo, se spomnijo in izkusijo, da njihova delavnost izvira iz Božjega stvariteljskega delovanja. *Človekova ustvarjalnost je namreč zakoreninjena*

v *Bogu Stvarniku*: samo Bog ustvarja iz nič.

V Bogu pa ljudje ponovno najdejo tudi pravi odnos do dela. Dejaven delavec je v službi globljih odnosov, ki jih je Bog položil v človeško bitje. Z delom prisluženi kruh ni namenjen le človeku samemu, ampak ohranja pri življenju tudi druge, s katerimi človek živi. Z delom zakonca hranita svoj lasten odnos in življenje njunih otrok. Delo pa je razen tega tudi *dejanje pravičnosti, s katerim osebe ustvarjajo dobro v družbi in tako sodelujejo pri skupnem dobrem*.

Sproščeni, zastonjski družinski in družbeni odnosi ter počitek po delu zelo krepijo družinske vezi, utrjujejo pa tudi prijateljstva z drugimi družinami. Današnji delovni ritem, ki ga narekuje potrošniška ekonomija, dejansko skoraj izniči, še zlasti v nekaterih poklicih, skupno življenje, še posebej v družini. Videti je, da sedanje življenjske okoliščine postavljajo na laž vse tisto, kar smo si predstavljali ali v kar smo verovali do nedavnega. Pričakovali smo, da nam bo napredek tehnike prinesel več prostega časa. Dogaja pa se, da zahtevni ritmi dela ter vožnja na delo in domov silovito zmanjšujejo možnosti za srečanja najprej med zakoncema, vedno manj pa je tudi časa za stike z otroci. V gospodarsko razvitih deželah je eden najtežjih izzivov, kako vzpostaviti prava ravnovesja v družini med časom posvečenim družini in časom, ki je namenjen delu. V deželah v razvoju pa je težko povečati učinkovitost dela, ne da bi pri tem izgubili bogastvo medčloveških, družinskih in družbenih odnosov, ker je težko uskladiti odnose družina – delo v okoljih velikega preseljevanja ljudi na mednarodni ravni ter v deželah samih.

Bog ju je blagoslovil

Pripoved o stvarjenju jasno pokaže na tesno povezavo med zakonsko ljubeznijo in delavno dejavnostjo: Božji blagoslov dejansko velja za rodovitnost zakoncev in za gospodovanje zemlji. Dvojni blagoslov nas torej vabi, *da priznamo dobrost družinskega življenja in dejavnega življenja*. Družina, ki jo je Bog blagoslovil, je poklicana, da prizna darove, ki jih prejema od Boga. Konkreten način, kako se družina spominja blagoslovljenega delovanja Boga, ki je vir vsake dobrote, je molitev za blagoslov pred jedjo in po jedi. Skupaj se zbrati, da bi hvalili Boga in se mu zahvalili za hrano, je hkrati zelo preprosto in silno globoko dejanje: je izraz hvaležnosti nebeškemu Očetu, ki skrbi za svoje otroke na zemlji, ko jim daje milost, da se ljubijo, in kruh za življenje.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Temeljna človekova pravica ni le delo, ampak tudi praznični počitek, saj sta nujno potrebni posameznikom in njihovim družinam, poudarja posinodalna spodbuda Evharistija – zakrament ljubezni (Sacramentum Caritatis). Moški in ženska sta več vredna kot njuno delo: ustvarjena sta namreč za skupnost in srečanje. Zato nedelje ne moremo razumeti le kot prekinitev napora, da bi ga nadomestili z drugačnim mrzličnim delovanjem ali z neprimernimi izkušnjami, ampak je nedelja dan počitka, ki je odprt srečanju, ki pomaga odkriti drugega in omogoči, da si vzamemo čas za odnose v družini in s prijatelji, pa tudi za molitev.

Smisel počitka in dela

V našem času je še zlasti nujno, da se spomnimo, da je Gospodov dan, dan ko ne delamo, dan počitka. Močno si želimo, da bi ga kot takšnega priznala tudi civilna družba, ki bi omogočila svobodno izbiro, da ne delamo, ne da bi za to bili kaznovani. Kristjani namreč vidimo v Gospodovem dnevu, tudi v odnosu na razumevanje praznovanja sobote v judovskem izročilu, tudi dan počitka od vsakodnevnih naporov. To pa ima tudi zelo točen pomen, da namreč počitek daje delu tisto pravo mesto, ki mu gre, da namreč človek daje delu pravi pomen: *delo je za človeka, ne pa človek za delo*. V takem razumevanju dela zlahka zaznamo, da takšen odnos do dela zavaruje človeka in da je človek tako zavarovan pred vsako možno obliko sužnosti delu. Zato papež v svoji apostolski spodbudi upravičeno trdi, da »ima delo prvovrsten pomen v uresničevanju vsakega človeka in za razvoj družbe. Zato je potrebno delo organizirati in opravljati tako, da bo celotna človekova dejavnost v polnosti spoštovala njegovo dostojanstvo in bo v službi skupnega dobrega. Enako pomembno pa je tudi, da se človek ne pusti zaslužniti delu, da ga ne obožuje ali da bi v delu iskal zadnji in dokončni smisel svojemu življenju« (Evharistija – zakrament ljubezni, 74).

F. Vprašanja za pogovor med zakoncema in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Ali nas naša delovna dejavnost dejansko uresničuje kot ljudi?
2. Ali se soočamo z našimi delovnimi izkušnjami?
3. Ali je opravljanje našega poklicnega dela v sporu z našimi

zakonskimi in družinskimi vezmi?

4. Je pri nas v navadi, da pred jedjo in po jedi molimo? Kakšen pomen dajemo blagoslovu pred jedjo?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Ali v naših krščanskih skupnostih posvečamo dovolj pozornosti problemom dela in gospodarstva?
2. V okrožnici *Ljubezen v resnici* papež Benedikt XVI. govori o pogojih za *dostojno delo* (št. 63); na kakšen način si lahko prizadevamo, da vsem ljudem zagotovimo dostojno delo?
3. Ali prožnost na področju dela predstavlja priložnost ali nevarnost?
4. Kakšne oblike oboževanja dela so prisotne v družbi, v kateri živimo?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi! (konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

6. Delo, vir preživetja za družino

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: Prg 31,10–31

Vrlo ženo, kdo jo najde! Njena vrednost je daleč nad biseri. Srce njenega moža zaupa vanjo, povračila ne pogreša. Izkazuje mu dobroto in ne hudega vse dni svojega življenja. Skrbi za volno in lan in dela s pridnimi rokami. Je kakor trgovčeva ladja, od daleč prinaša svoj kruh. Vstaja, ko je še noč, in daje hrano svoji družini, obrok svojim deklam. Ogleda si njivo in jo kupi, z zaslužkom svojih rok zasadi vinograd. Opasuje z močjo svoje boke in utrjuje svoje lakte. Čuti, kdaj je kupčija zanjo ugodna, njena svetilka ponoči ne ugasne. Svoje roke izteguje k preslici, njene dlani prijemajo vreteno. Svojo dlan odpira potrebnemu, svojo roko podaja ubogemu. Za svojo družino se ne boji snega, kajti vsa njena družina ima dvojno obleko. Pripravlja si odeje, njena obleka sta tančica in škrlat. Njen mož je poznan pri mestnih vratih, ko sedi med starešinami dežele. Platno izdeluje in ga prodaja, pasove oddaja trgovcu. Moč in čast sta njeno oblačilo, smeji se prihodnjemu dnevu. Svoja usta odpira modro, dober pouk je na njenem jeziku. Pazi na poti svoje družine in ne je lenuharskega kruha. Njeni sinovi vstajajo in jo blagrujejo, njen mož vstaja in jo hvali: »Veliko hčerá si je pridobilo imetje, ti prekašaš vse.« Milina je varljiva in lepota je prazna, žena, ki se boji Gospoda, pa je vredna hvale. Dajajte ji od sadov njenih rok, njena dela naj jo hvalijo pri mestnih vratih. (Prg 31,10–31)

D. Svetopisemska kateheza

1. Vrlo ženo, kdo jo najde?

Knjiga pregovorov govori o bistvenem pomenu žene za blagostanje doma in družine. V ženi domujeta človeška in Božja modrost. V njenem delu se uresničuje ustvarjalnost vsega človeštva. Značilnosti, ki jih Knjiga pregovorov pripisuje ženi, veljajo za vsakogar, ki se čuti odgovornega za družino in ima resen odnos do dela.

Brali smo o idealni podobi žene, ki vzdržuje dobre odnose v družini. V izraelski družini, kjer je bila žena s svojim delom sposobna poskrbeti za

blagostanje doma, je lahko moder in izkušen mož postal sodnik. Delitev hišnih in službenih dolžnosti nam govori o pomembnosti dogovarjanja med možem in ženo. Vsakdo mora najti način, kako čim bolje uporabiti svoje talente. Družba mora tako podpirati družino, da se lahko zakonca svobodno in odgovorno odločita za primerno profesionalno pot. Tudi otroci skupaj z možem hvalijo mater in njene vrline. Očitno idealizirana podoba družine je vsekakor vir navdiha in spodbude. Vzorna družina spoštuje Boga in zaupa vanj. Blagostanje je Božji dar, ki ga družina varuje z vsakodnevnim delom.

Žena se zaveda njej zaupane naloge in se neprestano trudi, da bi jo izpolnila. S svojo držo vabi vse k odgovornemu ravnanju, k skrbi za druge člane družine in k družbenemu udejstvovanju v korist vseh. V srcu nosi odgovornost do Boga in bližnjih zaradi talentov, ki jih je prejela. Jezus nam v priliki govori o talentih, ki jih ljudje dobijo, zato da jih pomnožijo (prim. Mt 25,14–30).

2. Vstaja, ko je še noč

Njeno nočno vstajanje nakazuje njeno gorečnost, ki zatre vsako lenobo. Hvala njeni vestni delavnosti se v besedilu nadaljuje: »Pazi na poti svoje družine in ne jé lenuharskega kruha.« Vsak mora bdeti in paziti, da ga lenoba ne premaga in da se ne izneveri svojim odgovornostim in nalogam.

V portretu idealne žene ne vidimo nobene sence lenobe, temveč luč neustrašnosti pred napor in žrtvami, saj ve, da se ne bo trudila zaman, ker ima vse smisel. S svojim delom skrbi za blagostanje družine in lahko celo pomaga revežu.

Zgled vrle žene je izziv za sodobno družino, ki se mora prav tako odpreti potrebam drugih. Skrb za reveže je ena najlepših oblik ljubezni do bližnjih, ki jih lahko izkazuje družina. Dober občutek vesti ob pomoči potrebnim daje moči v naporih in skrbah. Dati od svojega nekomu, ki nima ničesar, deliti z reveži svoje bogastvo, pomeni priznati, da je vse milost in da je Bog izvir vsega blagostanja, ki ga ne moremo držati zase. Takšna drža pospeši pravičnost v družbi in javno dobro, izziva sebično posedovanje in brezbržnost za skupno korist.

3. Svoja usta odpira modro

V idealni družini ni opravljanja. Zato ni vseeno, o čem se govori v družini in kakšna je vsebina pogovorov. Lepota žene, o kateri pripoveduje

Knjiga pregovorov, je tudi v tem, da »svoja usta odpira modro in da je dober pouk na njenem jeziku«. Naloga staršev je, da učijo otroke delati dobro, se varovati hudega in ceniti zapoved ljubezni do Boga in bližnjih. *Dosledni zgled staršev utrjuje in potrjuje njihov nauk*, še posebno glede dobrega in ljubezni. Zgled človeka, ki živi, kar govori, je večin in izjemno učinkovit.

Sporočanje v današnji družbi je pogosto izmaličeno. Ljudje oddajamo sporočila, ne da bi se zavedali in bili odgovorni za posledice, ki jih povzročajo. Resna beseda išče resnico in je izraz osebnega prepričanja. Svetopisemska modrost beži pred lažjo in se ogiba praznih govoric. Krščanska družina posluša Božjo besedo, je odgovorna za njeno dosledno pričevanje in je ne duši z obilico nepotrebnih besed.

Izkrivljeno in lažno komuniciranje v naši družbi je vir velikega trpljenja in mnogih nesporazumov. Družina je zato lahko najboljše okolje za vzgojo k resnicoljubnosti. Priznati svoje napake, prositi za odpuščanje in vestno prevzemati odgovornost ni samo po sebi umevno. Za to je treba otroke vzgajati od vsega začetka.

Vrta žena goji »nauke dobrote«. Modrost njene besede je v tem, da po njej spregovori dobrota. Obsojanje, ki uničuje dialog v družini, pa pri njej ne najde prostora. Poslušanje Božje besede pomaga razsvetliti medosebni dialog in oblikovati družino po evangeliju.

4. Smeji se prihodnjemu dnevu

Družinsko življenje in življenje žene znotraj družine ni tako lahko, kot ga predstavlja idealna podoba Knjige pregovorov. Pomislimo na žene, ki imajo dve službi, na delovnem mestu in doma. V takšnih primerih je še posebej pomembno, *da si zakonca razdelita naloge pri vzgoji in hišnih opravilih*. Za mnoge družine je zelo dragocena in pogosto premalo cenjena vloga starih staršev.

Lepota žene, ki se smeji prihodnjemu dnevu, je zelo pomembna v času, ko potrebujemo upanje za prihodnost. V naši družbi so mlade družine, čeprav polne vsakodnevnih stisk, znamenje upanja. Upanje je vrlina, ki temelji na zaupanju v Božjo previdnost.

Knjiga pregovorov spodbuja hvaležnost do vrle žene: »Dajajte ji od sadov njenih rok, njena dela naj jo hvalijo pri mestnih vratih.« Gospodinjska dela, vzgoja otrok, skrb za bolne in ostarele imajo veliko večjo socialno vrednost, kot nekatera delovna mesta, ki so bogato plačana. *Nenadomestljiv*

prispevek žene pri vzgoji družine in razvoju družbe je še premalo cenjen in ovrednoten.

Družina je okolje, v katerem se lahko razvijejo kreposti in je šola hvaležnosti za starševsko zastonjsko in ljubečo skrb. Naučiti se reči »hvala« ni samo po sebi umevno, je pa nujno potrebno.

Dar in odgovornost sta pojma, znotraj katerih je zajeto delo družine in vsakega posameznika v njej. Vsi so poklicani priznati Božje darove. Prav tako so poklicani postaviti prejete darove v službo bližnjim in opaziti ter hvaliti darove drugih. Vsakdo je soodgovoren za življenje drugih. V družini delo vsakega prispeva k skupnemu dobremu in je velika pomoč tistemu, ki je v stiski. Takšen način življenja pomaga človeku razširiti obzorja in prepoznati v vsakem človeku svojega brata ali sestro, saj smo vsi Božji otroci.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Delo je dvojni vir življenja za družino. Daje podlago za preživetje ter razvoj družine in je prostor za solidarnost med družinami in generacijami. Cerkveni nauk spodbuja pozitivno povezanost med delom in družino. Ne moremo si predstavljati razvoja brez podobe družine, ki pobira sadove svojega dela in ki s svojimi ustvarjalnimi odločitvami povzroča nadaljnji razvoj. Okrožnica O delu (Laborem Exercens) spodbuja povezavo med delom in družino in pravi, da »je družina skupnost, ki lahko preživi le z delom in je prva šola dela za vsakega človeka«.

Delo in družina

Delo je temelj, na katerem se lahko razvije družinsko življenje in je naravna pravica ter človeška poklicanost. Delo in družina morata kot življenjski vrednoti biti med seboj pravilno povezani in se medsebojno podpirati. Delo ponuja materialne temelje za življenje družine, ki si lahko kupi, kar potrebuje, z zaslužkom, ki prihaja od dela. Delo in delavnost sta stalnici vzgojnega procesa. Vsakdo namreč postane človek tudi po delu. Cilj vzgojnega procesa je postati človek. Preživitveni in vzgojni vidik dela sta med seboj povezana in se dopolnjujeta.

Družina je vsekakor osnovna referenčna točka za etično vrednotenje družbene vloge dela. Nauk Cerkve je bil na to vedno pozoren. *Družina je namreč skupnost, ki lahko preživi le z delom in je prva šola dela za vsakega*

človeka (O delu, 10).

F. Vprašanja za pogovor v paru in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Se zahvaljujeva Gospodu za delo, ki nama omogoča preživljati družino?
2. Kako povezujeva poklicanost k delu s poklicanostjo za zakonsko življenje in starševstvo?
3. Kako deliva skrb za gospodinjstvo in vzgojo otrok?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Ali na delovnem mestu obstajajo diskriminacije med moškimi in ženskami ter med poročenimi in samskimi ženskami?
2. Kako lahko družina, šola, župnija prispevajo k vzgoji za delavnost in družbeno odgovornost?
3. Kako lahko danes uveljavimo solidarnost na delovnem mestu? Kaj lahko zato storimo mi kot Cerkev?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi!
(konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

7. Delo, izziv za družino

A. Uvodni pozdrav in pesem

B. Molitev k Svetemu Duhu

C. Branje Božje besede: 1 Mz 2,8–10.15; 3,17–19

Gospod Bog je zasadil vrt proti vzhodu v Edenu in je tja postavil človeka, katerega je bil izoblikoval. Gospod Bog je dal, da je iz zemlje pognalo vsakovrstno drevje, prijetno za pogled in dobro za jed, tudi drevo življenja v sredi vrta in drevo spoznanja dobrega in hudega. V Edenu je izvirala reka, da je namakala vrt; od tam pa se je delila v štiri glavne reke. Gospod Bog je vzel človeka in ga postavil v edenski vrt, da bi ga obdeloval in varoval. (1 Mz 2,8–10.15)

In človeku je rekel: »Ker si poslušal glas svoje žene in jedel z drevesa, o katerem sem ti zapovedal in rekel: »Nikar ne jej z njega!« naj bo zaradi tebe prekleta zemlja; s trdom boš jedel od nje vse dni svojega življenja. Trnje in osat ti bo rodila in jedel boš poljsko rastlinje. V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, kajti iz nje si bil vzet. Zares, prah si in v prah se povrneš.« (1 Mz 3,17–19)

D. Svetopisemska kateheza

1. Gospod Bog je zasadil vrt v Edenu

Vrt v Edenu je dar, ki prihaja iz Božjih rok, čudovit kraj, bogat z vodo, ki namaka ves svet. Prva naloga, ki jo Bog zaupa človeku po tem, ko ga je ustvaril, je, naj dela v njegovem vrtu, ga obdeluje in varuje. Dih življenja, ki ga je Bog vdahnil človeštvu, ga bogati z ustvarjalnostjo in močjo, z genialnostjo in čilostjo, da bi bilo sposobno sodelovati v delu njegovega stvarjenja.

Bog ni ljubosumen na svoje delo, ampak ga daje na voljo ljudem, brez vsakega nezaupanja in zelo velikodušno. Ne le, da njihovi skrbi zaupa vse drugo, kar je ustvaril, temveč človeku da dar duha, da bi aktivno sodeloval pri njegovem stvarjenju, oblikovanem po njegovem načrtu. Ljudje niso bili ustvarjeni, kot so menile nekatere stare vzhodne religije, da bi podpirali delo bogov ali pa da bi bili njihovi sužnji za najponižnejša dela. Bog je človeštvo hotel za to, da bi skrbelo za ustvarjeno naravo in aktivno

sodelovalo v Božjem stvariteljskem delu.

V svetopisemskem izročilu je ročno delo zelo spoštovano in v rabinskih šolah združeno s študijem. Danes je spričo naraščajočega prezira do nekaterih poklicev, posebno rokodelskih, nadvse primerno ponovno odkriti dostojanstvo ročnega dela.

Varovanje in obdelovanje zemeljskega vrta, nalogi, ki ju je Bog zaupal človeštvu, ne zadevata le razuma in srca, ampak zahtevata tudi roke. Poljedelsko delo, rokodelska izdelava in industrija ostajajo troje temeljnih del, preko katerih ljudje prispevajo k razvoju vsake posamezne osebe in celotne družbe. Kot pravi O delu, 9: »Delo je dobrina za človeka – je dobrina njegove človeškosti – kajti človek z delom ne le spreminja naravo, ko jo prilagaja svojim potrebam, temveč se z njim tudi uresničuje kot človek in v določenem smislu celo ‘postaja bolj človek’.«

2. Gospod je vzel človeka in ga postavil v edenski vrt

Bog ni le zasadil vrta, temveč je poslal človeka živeti tja. Zemeljski vrt je podarjen ljudem, da bi živeli v edinosti med seboj, delali in skrbeli drug za drugega. Delo ni božja kazen, kot je verjela antična mitologija, niti stanje suženjstva, kot so mislili v grško-rimski kulturi, temveč je sestavna dejavnost vsakega človeškega bitja. Svet čaka, da ljudje začnejo z delom. Imajo možnost in odgovornost, da v ustvarjenem svetu uresničijo načrt Boga Stvarnika. V tej luči je delo oblika, preko katere človek živi svoj odnos in svojo zvestobo Bogu.

Delo torej ni cilj življenja: ohranja svojo pravo mero – kot sredstvo. Cilj je občestvo in sodelovanje ljudi z njihovim Stvarnikom. Če delo postane cilj, malikovanje dela zavzame prostor sodelovanja, ki ga Bog pričakuje od ljudi. Od ljudi ne pričakuje le, da naj preprosto delajo, temveč naj »obdelujejo in varujejo« Božje stvarstvo. Človek ne dela v svojem, temveč sodeluje z Božjim delom. Njegovo sodelovanje je zato dejavno in odgovorno, tako da z izogibanjem lenobi in z uresničevanjem delavnosti »varuje in obdeluje« zemljo »z delom«.

Delo, predvideno za človeka v edenskem vrtu, je delo kmetovalca, ki predstavlja predvsem skrb za zemljo, da bi seme, posejano vanjo, razvilo vso svojo rodovitnost ter dalo obilje sadu. Razvijati stvarstvo, ne da bi ga popačili, odkrivati zaklad zakonov, ki so zapisani v naravo, biti v službi človeštvu, slehernemu možu in ženi, ki sta ustvarjena po Božji podobi in sličnosti, delovati za njuno osvoboditev iz vsakršne oblike suženjstva, tudi

suženjstva delu – to so nekatere naloge, zaupane človeku, da bi prispeval k rasti človeštva v eno samo veliko družino.

3. Da bi ga obdeloval in varoval

Medtem ko je v prvem poročilu o stvarjenju (1 Mz 1) za človeka predvideno, naj vlada živalim in si podredi zemljo, drugo poročilo (1 Mz 2) bolj meri na setev in obdelovanje. Če gre v prvem poročilu za gospodovalno oblast, koliko bolj je velikodušen vrhovni vladar, ki v drugem poročilu modro in pravično hoče dobro svojemu ljudstvu in se zateka k potrpljenju in upanju v pričakovanju sadov.

V času pričakovanja se od človeka pričakuje krepost zvestobe, podobno tisti, ki so jo morali pokazati v Izraelu tisti, ki so opravljali bogoslužje v templju. Delavnost človeka poleg tega zahteva ponižnost kmetovalca, ki opazuje zemljo, da bi uganil, kako bi jo kar najbolje obdelal, pa tudi skromnost mizarja, ki obdeluje les in ob tem upošteva njegove žile.

Pravilno izkoriščanje zemeljskih bogastev vsebuje varovanje stvarstva in solidarnost s prihodnjimi rodovi. Indijanski rek pravi, da »ne bi smeli nikoli misliti, da smo podedovali zemljo od svojih očetov, ampak, da smo si jo sposodili od naših otrok«. Naloga varovanja zemlje zahteva spoštovanje do narave, ob priznanju reda, ki ga je hotel Stvarnik. Na takšen način se človeško delo izogne skušnjavi, da bi zapravljali bogastva in kazili lepoto planeta Zemlje. Nasprotno, v skladu z Božjim načrtom ga preoblikuje v vrt sobivanja človeške družine, ki jo blagoslavlja nebeški Oče.

4. V potu svojega obraza boš jedel kruh

Tveganje, da delo postane malik, velja tudi za družino. To se zgodi, kadar delovna aktivnost zavzame popolni primat nad družinskimi odnosi, ko sta oba zakonca zavedena od ekonomskih koristi in svojo srečo polagata zgolj v materialno blagostanje. Tveganje za delavce vseh časov je, da pozabijo na Boga in dopustijo, da jih povsem vsrkajo svetne skrbi, v prepričanju, da je v njih potešitev vseh želja. Pravilna delovna uravnovešenost, sposobna preprečiti takšne odklone, zahteva družinsko razločevanje glede domačih in delovnih izbir. Glede tega je nepravilno načelo, ki le ženi namenja domača opravila in skrb za dom: vsa družina mora biti vključena v to prizadevanje, upošteva enakomerno delitev nalog. Kar pa zadeva poklicno dejavnost, je seveda primerno, da zakonca uskladita in preprečita svojo predolgo odsotnost od družine. Žal potreba po vzdrževanju družine prevečkrat

prepreči, da bi modro in soglasno izbirala.

Zanemarjanje verskega in družinskega življenja nasprotuje zapovedi ljubezni do Boga in do bližnjega, ki jo je Jezus označil za prvo in največjo (prim. Mr 12,28–31). Priznati njegovo očetovsko ljubezen in njegove darove ter živeti v takšnem obzorju, je tisto, kar Bog želi za človeško družino. Priznati ljubezen Očeta, ki je v nebesih, in to živeti na zemlji, je lastna poklicanost vsake družine.

Trud je sestavni del dela. V našem času, ko velja »vse in takoj«, se vzgoja za delo »v potu« kaže kot previdnostna. Pogoji življenja na zemlji, ki je vedno začasno in negotovo, prinašajo tudi za družino trud in bolečino, predvsem glede dela, ki ga je potrebno opraviti za preživetje. Delovni trud pa dobi smisel in olajšanje, ko ga človek prevzema ne za lastno sebično obogatitev, ampak za to, da bi delil sredstva za življenje v družini in izven nje, predvsem pa z ubogimi v skladu z logiko vesoljnega namena dobrin. V tem smislu starši pretiravajo, kadar želijo preprečiti otrokom sleherni trud. Ne bi smeli pozabiti, da je družina prva šola za delo, kjer se učimo odgovornosti do sebe in do drugih v okolju skupnega življenja. Družinsko življenje s svojimi domačimi opravki nas uči ceniti trud in krepiti voljo v smeri skupnega dobrega in vzajemne koristi.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Kristjan priznava vrednost dela, vendar zna videti v njem tudi deformacije, ki jih je vnesel greh. Krščanska družina zato sprejema delo kot previdnostno za svoje življenje in življenje sorodnikov. Ne dela pa iz dela absolutne vrednote in prepozna to težnjo, ki je tako razširjena kot eno malikovalskih skušnjav tega časa. Ne okleva v izražanju drugačnega prepričanja. Svoje življenje postavlja tako, da se jasno pokažejo kot bistvene druge prioritete. Pri tem ima skrb, ki jo izraža okrožnica O delu 9, da bi človek »pri delu, s katerim plemeniti materijo, ne bil deležen poniževanja svojega dostojanstva«.

Delo: dobrina za osebo in njeno dostojanstvo

In vendar je z vsem tem trdom – in morda v nekem smislu prav zaradi njega – delo dobrina za človeka. Če ta dobrina nosi s seboj značilnosti »bonum arduum« [naporne dobrine, op. prev.], kot to imenuje sv. Tomaž, to ne spreminja dejstva, da je kot takšno za človeka dobrina. Ne le »koristna« ali »uporabna«

dobrina, temveč »vredna« dobrina, saj ustreza človekovemu dostojanstvu; dobrina, ki izraža to dostojanstvo in ga povečuje. Če hočemo bolje opredeliti etični pomen dela, moramo pred očmi imeti predvsem te resnice.

Brez upoštevanja doslej povedanega ni mogoče razumeti pomena kreposti delavnosti, še natančneje: ni mogoče razumeti, zakaj bi delavnost sploh bila krepost. Krepost kot moralna drža je to, zaradi česar človek postaja dober kot človek. To dejstvo v ničemer ne spremeni naše upravičene skrbi, da bi pri delu, s katerim plemeniti materijo, človek bil deležen zmanjševanja svojega dostojanstva. Jasnje je tudi, da je mogoče na različne načine zlorabiti delo proti človeku, da je mogoče kaznovati s sistemom dela v taboriščih, da je mogoče iz dela napraviti sredstvo za zatiranje človeka, da je končno na različne načine mogoče izkoristiti človeško delo, to pomeni delavca. Vse to potrjuje moralno dolžnost, da delavnost povezujemo s krepostjo v socialnem redu dela, ki bo človeku dovolilo, da z delom »postaja vse bolj človek« in se ne degradira zaradi dela, ko izčrpa ne le svoje fizične moči (kar je vsaj do določene mere neizogibno), ampak s tem predvsem prizadene osebnostno dostojanstvo, ki mu je lastno (O delu 9).

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Se znava podpirati v najinem profesionalnem delu?
2. Se zanimava in iščeva priložnosti, ko bi lahko skupaj ročno delala?
3. Ali najini otroci cenijo trud pri delu in vrednost denarja, prisluženega s trudom in naporom?
4. Znava deliti dobiček najinega dela tudi ubogim?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Kako ekonomska kriza vpliva na življenje naših družin?
2. Skrbimo v naših krščanskih skupnostih za nezaposlene ali ti opravljajo nestalno, nezdravo in slabo plačano delo?
3. Katere konkretne izbire lahko naredi družina, da bi vzgajala najmlajše k »varovanju stvarstva«?
4. Obstajajo v svetu še vedno dela, ki imajo obliko suženjstva? Kako jih premagati, se z njimi soočati in jih presegati?

- G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi!
(konkretni predlogi)
- H. Spontane prošnje. Oče naš ...
- I. Sklepna pesem

8. Praznik, čas za družino

A. Pesem in uvodni pozdrav

B. Klicanje Svetega Duha

C. Branje Božje Besede: 1 Mz 2,1–4a; 2 Mz 20,8–11

Tako sta bila narejena nebo in zemlja in vsa njuna vojska. Sedmi dan je Bog dokončal delo, ki ga je naredil, in počival je sedmi dan od vsega dela, ki ga je storil. In Bog je blagoslovil sedmi dan in ga posvetil, kajti ta dan je počival od vsega svojega dela, ki ga je storil, ko je ustvarjal. To je nastanek neba in zemlje, ko sta bila ustvarjena. (1 Mz 2,1–4a)

Spominjaj se sobotnega dne in ga posvečuj! Šest dni delaj in opravljaj vsa svoja dela, sedmi dan pa je sobota za Gospoda, tvojega Boga: ne opravljaj nobenega dela, ne ti ne tvoj sin ne hči ne hlapec ne dekla ne živina ne tujec, ki biva znotraj tvojih vrat! Kajti v šestih dneh je Gospod naredil nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih, sedmi dan pa je počival. Zato je Gospod blagoslovil sobotni dan in ga posvetil. (2 Mz 20,8–11)

D. Svetopisemska kateheza

1. Sedmi dan stvarjenja

Sodobni človek je izumil prosti čas in izgubil čut za praznik. Treba je ponovno odkriti čut za praznik, posebej za nedeljo kot »čas za človeka« in predvsem kot »čas za družino«. Odkrivanje srca praznika je odločilno za humanizacijo dela, da bi to dobilo pozitiven pomen in ne bi bilo razumljeno zgolj kot odgovor na potrebo, temveč bi nas odpiralo za odnos in podelitev: s skupnostjo, z bližnjim in z Bogom.

Za kristjane je sedmi dan »Gospodov dan«, ker slavi Vstalega, ki je prisoten in živi v krščanski skupnosti, v družini in v osebni življenju. Je velika noč, ki se jo obhaja vsak teden. Nedelja ne pomeni pretrganja kontinuitete z judovsko soboto, ampak njeno dovršitev. Da bi razumeli edinstvenost krščanske nedelje, se moramo vrniti k pomenu zapovedi sobote. Ta določa, da mora Božje ljudstvo za posvetitev sobote posvečevati čas odbran za Boga in za človeka. V Stari zavezi se sedmi dan stvarjenja in zapoved posvetitve sobote prepletata. Zapoved sobote, ki oddeljuje čas za Boga, na ta način ohranja Božji namen, da ustvari čas za človeka.

Počitek po delu šestih dni predstavlja dovršitev Božjega stvarjenjskega dela. Prvi dan Bog določi mero za čas z izmenjavanjem dneva in noči; četrti dan Bog ustvari luči, sonce in luno z namenom, da »bodo znamenja za čase, dneve in leta« (1 Mz 1,14), sedmi dan je Bog »dokončal delo, ki ga je naredil« (1 Mz 2,2). Začetek, sredina in konec tedna stvarjenja so jasno časovno označeni; stekajo se v Gospodov dan. Sedmi dan je čas počitka in blagoslova vsega stvarstva. Ta ne samo prekinja človekovo dejavnost, ampak podarja tudi rodovitnost povezano z Božjim počitkom. Čaščenje in praznovanje tako dajeta smisel človeškemu času. Čas preko čaščenja ustvarja skupnost med človekom in Bogom. Bog tako vstopa v človeško zgodovino. Sedmi dan varuje človekov čas, njegov prostor zastojnosti in odnosa.

Praznik zgolj kot »prosti čas« se danes uokvirja v »konec tedna«, ki pa teži k razpršitvi in begu pred realnostjo. Čas vikenda tako omejuje prostor nedelji. Namesto počitka prihaja v ospredje zabava in beg iz mesta, kar vpliva na družino, posebej na odraščajoče in mladostnike. Taka družina težko najde čas za domače trenutke vedrine in bližine. Nedelja izgubi družinsko razsežnost: živi se jo bolj kot »individualni« čas in ne kot »skupni« prostor. Prosti čas pogosto postane »premičen« in podvržen tveganju, da se izgubi »stalni« dan počitka zaradi prilaganja delovnim obveznostim in organizaciji dela.

Počitek ni namenjen zgolj temu, da se spočiti vrnemo na delo, ampak tudi praznovanju. Več kot primerno je, da družine ponovno odkrijejo praznik kot kraj srečanja z Bogom in medsebojne bližine ter tako, posebno dokler so otroci še majhni, ustvarjajo družinsko vzdušje. Vzdušje, ki se ga v domači hiši živi v prvih letih življenja, ostane za vedno zapisano v človekovem spominu. Tudi dejanja vere na nedeljski dan in letna praznovanja morajo zaznamovati družinsko življenje tako doma kot s sodelovanjem v krščanski skupnosti. Kot je bilo rečeno, »da ni Izrael ohranil sobote, ampak, da je sobota ohranila Izrael«, tako tudi krščanska nedelja varuje družino in krščansko skupnost, ki jo obhaja. Nedelja nas namreč odpira za srečanje s sveto skrivnostjo, Bogom, in prenavlja družinske odnose.

2. Zapoved praznovanja sobote

Tretja izmed desetih zapovedi nas spominja na izhod iz Egipta, dar svobode, ki oblikuje Izrael kot narod. Je »trajno znamenje« zaveze med Bogom in človekom, ki zajema vse, kar obstaja, tudi življenje živali. Del tega je tudi zemlja (ki počiva sedmi dan) in vse stvarstvo (jubilej, sobota svetega

leta) (3 Mz 25,1–7 in 3 Mz 25,8–55). Zapoved sobote ima zato družbeni in osvobajajoči pomen. Zapoved ni utemeljena samo v delu stvarjenja, ampak tudi v dejanju odrešenja: »Spominjaj se, da si bil suženj v egiptovski deželi in te je Gospod, tvoj Bog, od tam izpeljal ... Zato ti je Gospod, tvoj Bog, zapovedal obhajati sobotni dan.« (5 Mz 5,15) Delo stvarjenja in spomin na osvoboditev hodita z roko v roki. »Narediti soboto« pomeni izvesti »eksodus« za svobodo človeka, preiti od »suženjstva« k »služenju«. Šest dni bo človek služil s trdim delom, sedmi dan pa bo s suženjskim delom prenehal, da bi služil v hvaležnosti in s hvalnico. Sobota torej izvrže človeka iz služenja/suženjstva, da bi ga popeljala v služenje/svobodo.

Pri bogoslužju se srečamo tudi s čudovito molitvijo, ki nam lahko pomaga odkriti praznik kot dopolnitev človekovega dela: »Gospod, naš Bog, sprejmi naše darove v tem skrivnostnem srečanju med našim uboštvom in tvojim veličastvom; mi darujemo, kar si nam dal, ti pa nam podeli sam sebe.«

Besedilo kliče čudovito srečanje med našo revščino in Božjo veličino. Ta izmenjava se zgodi v srečanju med delom in praznovanjem, med »produktivno« in »podarjeno« razsežnostjo življenja. Doma in v krščanski skupnosti družina izkuša veselje ob spreminjanju vsakdanjega življenja v živo liturgijo. Pri molitvi v družini starši pripravijo in poskrbijo za obhajanje praznične liturgije. Če bodo otroci videli svoje starše moliti in bodo z njimi molili, se bodo naučili moliti tudi v cerkveni skupnosti.

3. Podari nam samega sebe

Prej omenjena molitev nad darovi se zaključí tako: »v zameno nam podari samega sebe.« V molitvi ne prosimo Boga samo za zdravje, vedrino, mir v družini, ampak tudi za Njega samega. Smisel prazničnega truda je v spreminjanju našega dela v hvaležno daritev, v prepoznavanje daru, ki nam je bil dan: življenje, partner, otroci, zdravje, služba, padci in ponovni začetki. Kristjanova svoboda sestoji iz osvoboditve človeka od dela in iz dela, zato da bi bil svoboden za Boga in za sočloveka. Moški in ženska, predvsem pa družina, morajo vnesti v svoj način življenja čut za praznik, da ga ne bodo živeli iz potrebe, ampak kot skupnost srečanja.

Srečanje z Bogom in sočlovekom je srce praznika. Nedeljska miza, doma in v skupnosti, se razlikuje od tiste vsakodnevne: naloga vsakodnevne je, da preživimo, naloga nedeljske pa, da živimo veselje srečanja. Praznična miza pomeni čas za Boga, prostor za poslušanje in skupnost, razpoložljivost za bogoslužje in dobrotelost. Praznovanje in služenje sta dve temeljni obliki

postave, s katerima častimo Boga in sprejemamo njegov dar ljubezni: v bogoslužju nam Bog zastonjsko posreduje svojo ljubezen; v služenju prejeti dar postaja ljubezen, ki je deljena in živetja z drugimi. *Dies domini* (Gospodov dan) mora postati tudi *dies hominis* (človekov dan)! Če se družina na tak način približa prazniku, ga bo lahko živela kot »Gospodov« dan.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Družina, ki zna prekiniti običajni tok časa in narediti premor, da bi se hvaležno spomnila dobrote, ki jo prejema od Gospoda, se vadi v vstopanju v Božji počitek. Družina, ki je poklicana k počitku v Bogu, zna usmeriti razpršene dni v dan hvaležnosti. Pričakovanje vsakega dne zna pretvoriti v edino pričakovanje Gospodovega dne. Kot ozdravljeni gobavec se vrača, da bi se zahvalila za ozdravitev vseh. Z vztrajnostjo svoje prošnje skrajša čas pričakovanja osmega dne, zaradi katerega Ženin obljubi nevesti: »Da, pridem kmalu.« »Amen, pridi, Gospod Jezus!« (Raz 22,20)

Spominjaj se sobotnega dne

Tretja zapoved, s katero Bog nalaga spoštovanje sobote, je v Drugi Mojzesovi knjigi zastavljena tako: »Spominjaj se sobotnega dne in ga posvečuj.« (2 Mz 20,8) In bolj kakor s samo navdihnjenostjo besedila jo utemeljuje s sklicevanjem na stvarjenje: »Kajti v šestih dneh je Gospod naredil nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih, sedmi dan pa je počival. Zato je Gospod blagoslovil sobotni dan in ga posvetil.« (v. 11) Preden nekaj zapove, namreč opozori na spomin. Povabi k obuditvi spomina na tisto veliko in temeljno Božje delo, na stvarjenje. Ta spomin mora prežemati celotno versko življenje in priteči v dan, ko je človek poklican k počitku. Počitek tako dobi sveti pomen: vernik je povabljen ne samo, da počiva, kakor je počival Bog, ampak tudi k temu, da počiva v Bogu, tako da mu prinaša vse stvarstvo, skozi slavljenje, zahvale, v sinovski bližini in partnerskem prijateljstvu.

Tematika »spominjanja« čudovitih Božjih del v odnosu do sobotnega počitka se pojavi tudi v Peti Mojzesovi knjigi (5 Mz 5,12–15), kjer je zapoved utemeljena ne toliko na stvarjenju, kolikor na osvoboditvi ljudstva iz suženjstva: »Spominjaj se, da si bil suženj v egiptovski deželi in te je Gospod, tvoj Bog, od tam izpeljal z močno roko in z iztegnjenim laktom! Zato ti je Gospod, tvoj Bog, zapovedal obhajati sobotni dan.« (5 Mz 5,15)

Ta formulacija zapovedi dopolnjuje prejšnjo: če upoštevamo obe, nam razkrijeta pomen »Gospodovega dne« kot del celovite perspektive teologije stvarjenja in odrešenja. V osnovi torej vsebina zapovedi ni zgolj kakršnakoli prekinitev dela, ampak praznovanje čudovitih Božjih del.

Sorazmerno s tem koliko je živ ta »spomin« poln hvaležnosti in slavljenja Boga, tudi človekov počitek na Gospodov dan dobiva svoj polni pomen. Tako človek vstopa v razsežnost Božjega »počitka« in ima v njem velik delež ter postaja sposoben izkusiti tisto drgetajoče veselje, ki ga je doživel sam Stvarnik, ko je po stvarjenju videl, da je vse kar je naredil »bilo zelo dobro« (1 Mz 1,31). (apostolsko pismo Gospodov dan, Dies Domini, 16s.)

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Na kakšen način preživljamo nedeljo v naši družini?
2. Ali je naša nedelja dan »počitka v Gospodu«?
3. V Svetem pismu je praznik čas notranje svobode, vzajemnega poslušanja in družinske bližine: kakšno je pri nas doma vzdušje na nedeljski dan?
4. Srečanje z Bogom in sočlovekom je srce praznika: ali naša nedelja zares postavlja v središče slavljenje Boga in čas za sočloveka?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Kakšni so v sodobni družbi načini preživljanja praznika in prostega časa?
2. Kakšne predloge imajo krščanske skupnosti glede vprašanja, kako živeti nedeljo kot čas za Boga in sočloveka?
3. Župnije in cerkvena združenja pomagajo »ustvarjati nedeljo«: kakšne pobude bi lahko izpeljali?
4. Na kakšen način lahko nedeljsko praznovanje postane »žareč ogenj«, ki je v pomoč pri ponovnem odkrivanju čuta za Boga?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi! (konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

9. Praznik, čas za Gospoda

A. Uvodna pesem

B. Klicanje Svetega Duha

C. Branje Božje besede: Mr 2,23–28 in Jn 21,1–14

Neko soboto je šel skozi žitna polja, in njegovi učenci so spotoma začeli smukati klasje. Farizeji so mu govorili: »Glej, kaj delajo v soboto. To ni dovoljeno!« Rekel jim je: »Ali niste nikoli brali, kaj je storil David, ko je potreboval in je bil lačen sam in tisti, ki so bili z njim? Kako je ob času vélikega duhovnika Abjatárja stopil v Božjo hišo in jedel položene hlebe, ki jih smejo jesti samo duhovniki, in jih dal tudi tistim, ki so bili z njim?« Nato jim je govoril: »Sobota je ustvarjena zaradi človeka in ne človek zaradi sobote. Zato je Sin človekov gospodar tudi sobote.« (Mr 2,23–28)

Potem se je Jezus spet razodel učencem pri Tiberijskem jezeru. Razodel pa se je takóle: Simon Peter, Tomaž, ki se imenuje Dvojček, Natánael iz galilejske Kane, Zebedéjeva sinova in dva druga izmed njegovih učencev so bili skupaj. Simon Peter jim je rekel: »Ribe grem lovit.« Dejali so mu: »Tudi mi gremo s teboj.« Odšli so in stopili v čoln, toda tisto noč niso nič ujeli. Ko se je že zdanilo, je stal Jezus na bregu, vendar učenci niso vedeli, da je Jezus. Jezus jim je rekel: »Otroci, imate kaj hrane?« Odgovorili so mu: »Nič.« Tedaj jim je rekel: »Vrzite mrežo na desno stran čolna in boste našli.« Vrgli so jo, pa je zaradi obilice rib niso mogli več izvleči. Tisti učenec, ki ga je Jezus ljubil, je rekel Petru: »Gospod je.« Ko je Simon Peter slišal, da je Gospod, si je opasal vrhnje oblačilo, ker je bil gol, in se vrgel v jezero. Drugi učenci so pripluli s čolnom in privlekli mrežo z ribami; niso bili namreč daleč od brega, le kakih dvesto komolcev. Ko so stopili na kopno, so na tleh zagledali žerjavico in na njej ribo ter kruh. Jezus jim je rekel: »Prinesite ribe, ki ste jih pravkar ujeli!« Simon Peter se je tedaj vkrcal in potegnil na kopno mrežo, polno velikih rib; bilo jih je sto triinpetdeset. Čeprav jih je bilo toliko, se mreža ni raztrgala. Jezus jim je rekel: »Pridite jest!« Toda nobeden izmed učencev si ga ni drznil vprašati: »Kdo si ti?«; vedeli so namreč, da je Gospod. Jezus je prišel, vzel kruh in jim ga ponudil; in prav tako ribo. To je bilo že tretjič, da se je Jezus razodel učencem, odkar je bil obujen od mrtvih. (Jn 21,1–14)

D. Svetopisemska kateheza

1. Jezus, »Gospodar« sobote

Nedelja se rodi kot tedenski »spomin« na Jezusovo vstajenje, obhaja sedanjost »navzočnost« vstalega Gospoda ter pričakuje »obljubo« njegovega prihoda v slavi. V prvi dobi krščanstva *Gospodov dan* ni takoj nadomestil judovske sobote, ampak je živel v sožitju z njo. Da bi to razumeli, se moramo ustaviti ob treh vidikih: Jezusovem odnosu do sobote, ob nastanku prvega dne v tednu in nedelji v prvih stoletjih. V teh treh vidikih je navzoč duhovni in teološki pomen krščanske nedelje kot spomin, navzočnost in obljuba.

V evangeliju je Jezus pokazal osebno svobodo do sobote, saj se zdi, da se je njegova dejavnost čudežnega delovanja osredotočila na ta dan: pomislimo na dogodek o smukanju klasja na sobotni dan (Mr 2,23–28; Mt 12,1–8; Lk 6,1–5), na ozdravljenje človeka s suho roko (Mr 3,1–6; Mt 12,9–14; Lk 6,6–11), na sključeno ženo (Lk 13,10–17) in vodeničnega (Lk 14,1–6). Evangelist Janez umesti v soboto ozdravljenje hromega v kopeli (Jn 5,1–18) in pripoved o sleporojenem (Jn 9,1–41).

Jezusov odnos do sobote ima trojno razsežnost: najprej Jezus potrdi čaščenje – spoštovanje – zapovedi sobotnega dne: Jezus prizna, živi in priporoča pomen sobote bolj kot legalistična praksa farizejev. Dogodek o smukanju klasja v soboto razlaga zapoved v luči Božje volje. »Sobota je za človeka in ne človek zaradi sobote.« Namen sobote je človekovo življenje v polnosti (Mr 3,4; Mt 12,11–12).

Dalje: Jezus izpolni pomen sobote tako, da človeka osvobaja od zla. Sobota je vrhunec Božjega dela in človek je ustvarjen za pristno soboto, to je za komunikacijo z Bogom. Jezusovo poslanstvo je v tem, da človeštvu nudi milost za izpolnitev svoje poklicanosti, tiste, za katero ga je Bog ustvaril od začetka. To se zgodi predvsem tistim, ki so ranjeni na telesu in na duši: bolni, pohabljeni, slepi, grešniki. Sobota je dan Jezusovih osvobajajočih dejanj. Končno, *Jezus je »Gospod« sobote*. Z obnovitvijo stvariteljskega dela in osvoboditvijo od zla Jezus razodeva samega sebe kot polnost življenja, kot konec sobotne zapovedi. Jezus je Gospod sobote, ker je Sin in kot Sin uvede v polnost sobote.

Da bi družina doživela *izkušnjo »navzočnosti« vstalega Gospoda*, se mora pustiti razsvetliti od nedeljske evharistije. Obhajanje maše postane živo in spodbujajoče srce Gospodovega dne, njegova navzočnost Vstalega tu in sedaj. Evharistija nas vodi na obalo svete skrivnosti Boga. Družina najde

v nedelji središče tedna, dan, ki varuje (ščiti) njeno vsakdanje življenje. To se zgodi, če se družina vpraša: ali se lahko skupaj srečamo s skrivnostjo Boga? Obhajanje v svoji preprostosti dopušča, da nam »skrivnost« Boga prihaja naproti. Obred družino vodi k izviru življenja, v občestvo z Bogom in v občestvo z brati in sestrami. Še mnogo več: krščanska skrivnost je *novo življenje vstalega Gospoda, ki je navzoč v evharističnem shodu*. Nedeljska evharistija je središče nedelje in praznovanja. V njej družina prejme novo življenje Vstalega, prejme Svetega Duha, posluša besedo, deli evharistični kruh, se izrazi v bratski ljubezni. Zato je nedelja gospodarica vseh dni, dan srečanja z Vstalim!

2. »Prvi dan tedna«

Nedelja je »spomin« Jezusove velike noči. Po soglasnem pričevanju evangelistov je Kristus vstal »prvi dan tedna« (Mr 16,2–9; Mt 28,1; Lk 24,1; Jn 20,1). Ta dan so se zgodili vsi tisti dogodki, na katerih temelji vera kristjanov. Jezusovo vstajenje, velikonočna prikazovanja, izlitje Svetega Duha. Prvi kristjani so sprejeli judovski tedenski ritem, toda od vstajenja naprej so dali temeljni pomen »prvemu dnevu po soboti« (Lk 24,1). Janez in Luka postavljata v vrhunec tega dne spomin obeda z Vstalim (Lk 24,13–35 in Jn 21,1–14) z evharističnimi dodatki. Janezovo besedilo 21. poglavja dobro pokaže vzdušje evharističnih srečanj prvih krščanskih skupnosti. Jezus »vzame, se zahvali in razdeli« razlomljen kruh (Jn 21,9.12–14), ga »prepoznajo po lomljenju kruha« (Lk 24,30.35). Kot nadaljevanje obedov z Jezusom so bila »srečanja« prvega dne v tednu. Spomnite se na Apd 20,7, ko so se zbrali kot občestvo, da so skupaj »lomili kruh« in poslušali besedo apostola. Spomnite se tudi 1 Kor 16,2 kot dneva nabirke za revne v Jeruzalemu. Pri nedelji so poudarjeni trije vidiki: poslušanje Besede, lomljenje kruha za bratsko delitev in dobrodelnost. Pozneje, v Apd 1,10, se imenuje »Gospodov dan«. Prvotna Cerkev tako potrjuje nepretrgano vez in razliko s soboto. »Gospodov dan« je dan *spomina* na vstajenje. Z udeležbo pri maši družina posveti prostor in čas, daruje energijo in sredstva, se uči, da življenje ni sestavljeno samo iz potreb za uslišanje, ampak iz odnosov, ki jih gradi. Zastonjskost nedeljske evharistije zahteva, da je *družina deležna spomina Jezusovega vstajenja*. Pri maši se družina hrani z besedo in kruhom, ki da okus in smisel besedi in hrani, ki se deli pri domači mizi. Otroci se že od malega vzgajajo v poslušanju besede, doma ponavljajo to, kar so slišali v skupnosti. To jim pomaga odkrivati nedeljo

kot »Gospodov dan«. Srečanje z vstalim Jezusom kot središčem nedelje se mora hraniti ob spominu na Jezusa, ob pripovedovanju evangelija, ob resničnosti razlomljenega kruha in podarjenega telesa. Spomin križanega, ki je vstal, označuje razliko med nedeljo in prostim časom: če ne srečamo Njega, praznika ni, obhajilo ostane samo čustvo, nesebična ljubezen (karitas) samo gesta solidarnosti, ki pa ne gradi krščanskega občestva in ne vzgaja za poslanstvo. Medtem ko nas vodi v srce Boga, nedeljska evharistija gradi družino in družina v občestvu kristjanov gradi na neki način evharistijo.

3. Nedelja v prvih stoletjih

V prvih časih obstoja Cerkve sta nedelja in evharistija na Gospodov dan močno poudarjali pričakovanje Jezusovega prihoda. Sv. Justin, filozof in mučenec, nam je pustil pomembno podobo krščanske skupnosti, zbrane na »Gospodov dan«, ki je bil dan po soboti.

»Na dan, imenovan sonce, je bilo srečanje. Vsi tisti, ki prebivajo v mestu ali na deželi, pridejo na isti kraj, berejo spomine apostolov ali spise prerokov, v kolikor to čas dopušča. Potem ko bralec konča, tisti, ki zboru predseduje, nagovori z besedami opomina in spodbude k posnemanju tako junaških dejanj. Nato vsi skupaj vstanemo in molimo. Potem, ko smo molitev končali, se razdelijo vino, kruh in voda. Tisti, ki predseduje, z vso gorečnostjo oblikuje molitev hvalnice in zahvale in ljudstvo vzklika: Amen! Na koncu se vsakemu od navzočih razdelijo darovi, za katere so se zahvaljevali. Isti so po diakonih poslani k vsem tistim, ki so manjkali. Na koncu vsi, ki imajo v obilju in to želijo, darujejo po lastni presoji kolikor želijo. To, kar naberejo, dajo na razpolago predsedujočemu, da priskoči na pomoč revežem, vdovam in tistim, ki zaradi bolezni ali zaradi drugih razlogov potrebujejo pomoč, torej tudi tistim, ki so v zaporu ali popotnikom, ki prihajajo od drugod. Z eno besedo, skrbimo za vse, ki so potrebni pomoči.« (prim. I Apologia, LXVII, 36)

Nedelja je dan zbiranja kristjanov in nam daje slutiti vzdušje prvih skupnosti, ki so doživljale nedeljsko evharistijo kot »predpodobo« novega podarjenega življenja Vstalega in »obljubo« preobrazbe sveta. Cerkev in družina sta danes znova poklicani k temu izviru, da se ne bi izgubila originalnost nedelje. Zato naj se v nekaterih obdobjih leta, kot sta advent in božič, s posameznimi gestami, ki v družini in v skupnostih hranijo čut upanja, obnovi pričakovanje Gospodovega prihoda.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

Družina si prizadeva za nedeljo, za »dan veselja in počitka«: tako jo opredeli 2. Vatikanski cerkveni zbor v Konstituciji o **svetem bogoslužju**. Ne sme si toliko prizadevati za nedeljo kot prosti dan, skupni počitek, praznik ljudi, ampak za nedeljo kot »Gospodov dan«, to je kot dan evharističnega shoda, iz katerega izhaja in proti kateremu se obrača (vir in vrhunec), v edinosti s časom in prostorom, v celotnem kristjanovem življenju. Vsi drugi vidiki nedelje pridejo pozneje: so pomembni, a ne bistveni. Za družino je evharistični shod nujen. Krščanska družina svoje življenje organizira, vzgaja sebe in svoje otroke na način, da bo maši dala prednost pred vsako drugo dejavnostjo.

Nedelja, Gospodov dan

»Velikonočno skrivnost, ki se po apostolskem izročilu opira na dan Kristusovega vstajenja, obhaja Cerkev vsak osmi dan; ta dan se po pravici imenuje Gospodov dan ali nedelja. Ta dan se morajo verniki zbrati, da se ob poslušanju Božje besede in z udeležbo pri evharistiji spominjajo trpljenja, vstajenja in poveličanja Gospoda Jezusa ter se zahvalijo Bogu, ki jih je 'prerodil za živo upanje po vstajenju Jezusa Kristusa od mrtvih' (1 Pt 1,3). Zato je nedelja prvi in glavni praznični dan, ki ga je treba oznanjati ter vneto priporočati, da bo postal tudi dan veselja in počitka. Druge slovesnosti, če niso res izredno pomembne, naj je ne preglasijo, ker je temelj in jedro celotnega cerkvenega leta.« (B, 106)

F. Vprašanja za pogovor v parih in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Kako v naši družini čutimo (doživljamo) nedeljo in srečanje z vstelim Gospodom?
2. Ali geste in obredi v družini in v skupnosti omogočajo dožemanje novega življenja v Vstalem, veselje njegove navzočnosti?
3. Ali nam izkušnja zastojnosti stvari in časa, poslušanje Besede doma in v Cerkvi, evharistična miza, ki jo delimo z drugimi, omogočajo živeti nedeljo kot tedensko veliko noč?
4. Posebej v katerih trenutkih leta in s katerimi gestami živimo nedeljsko evharistijo kot čas pričakovanja in upanja?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Kaj v sedanji družbi ovira, da bi živeli nedeljo kot Gospodov dan?
2. Ali vzgoja za obrede in vzdušje v krščanskem občestvu resnično uvajajo v srečanje s Križanim, ki je vstal?
3. Kako lahko nedelja postane dan Evangelija in spomina Jezusovega vstajenja?
4. Na kakšen način potek cerkvenega leta s svojimi časi in prazniki izraža pričakovanje Gospoda?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi!
(konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

10. Praznik, čas za skupnost

A. Pesem in uvodni pozdrav

B. Klicanje Svetega Duha

C. Branje Božje besede: Apd 2,46–47; 4,33; 5,42 in Mr 10,43–45 in Apd 13,1–5

Dan za dnem so se enodušno in vztrajno zbirali v templju, lomili kruh po domovih ter uživali hrano z veseljem in preprostim srcem. Hvalili so Boga in vsi ljudje so jih imeli radi. Gospod pa jim je vsak dan pridruževal te, ki so našli odrešenje. (Apd 2,46–47)

Apostoli so z veliko močjo pričevali o vstajenju Gospoda Jezusa in velika milost je bila nad vsemi. (Apd 4,33)

Dan za dnem so v templju in po hišah neutrudno učili in oznanjali evangelij o Kristusu Jezusu. (Apd 5,42)

Med vami pa naj ne bo tako, ampak kdor hoče postati velik med vami, naj bo vaš strežnik, in kdor hoče biti prvi med vami, naj bo vsem služabnik. Saj tudi Sin človekov ni prišel, da bi mu stregli, ampak da bi stregel in dal svoje življenje v odkupnino za mnoge. (Mr 10,43–45)

V antiohijski Cerkvi so bili preroki in učitelji: Barnaba, Simeon z vzdevkom Niger, Lukij iz Cirene, Manaén, ki je bil v mladosti vrstnik četrtnega oblastnika Heroda, in Savel. Ko so opravljali službo Gospodu in se postili, jim je Sveti Duh rekel: »Odberite mi Barnaba in Savla za delo, kamor sem ju poklical!« Nato so med postom in molitvijo položili nanju roke in ju odposlali. Tako sta bila odposlana po Svetem Duhu in prispela sta v Selevkijo, od tam pa sta odplula na Ciper. Tam sta v Salamini po judovskih shodnicah oznanjala Božjo besedo; in za pomočnika sta imela Janeza. (Apd 13,1–5)

D. Svetopisemska kateheza

1. Dan obhajanja

Gospodov dan omogoča živeti praznik kot čas za druge, dan *obhajanja* in dan *poslanstva*. Evharistija je spomin Gospodovega znamenja: *to je telo, ki se podarja, to je kri, ki se preliva za vas in za vse. »Za vas« in »za vse«* je tesno povezano z bratskim življenjem (*za vas*) in odprtost za vse

(za množico). V vezniku »in« je vsa moč evangelizacijskega poslanstva družine in občestva: je podarjeno tako nam kakor vsem.

Cerkev, ki se rodi iz nedeljske evharistije, je *odprta vsem*. Prva oblika poslanstva je ustvariti občestvo med verujočimi, iz skupnosti narediti družino družin. To je tudi temeljna lastnost njenega poslanstva: združena in složna Cerkev je najbolj prepričljiva priča za svet. Cerkev lahko postane šola poslanstva samo, če je hiša občestva. Zgoraj navedeni citati iz Apostolskih del nam nudijo podobo prvih skupnosti, ki živijo njihovo izkušnjo krščanstva med hišo in templjem. Praznik in nedelja so momenti za prenovo cerkvenega življenja, tako da skupnost verujočih prevzame vzdušje družinskega življenja in družina se odpre obzorju cerkvene skupnosti.

Lokalna Cerkev in župnija sta konkretna prisotnost *evangelija v srcu človeškega bivanja*. S svojo bližino in sprejetostjo sta za vse najbolj poznani podobi Cerkev. V mnogih deželah so župnije pokazale »dobro življenje« po Jezusovem evangeliju in so okrepile čut pripadnosti Cerkvi. Kot trdi 2. Vatikanski cerkveni zbor, v krajevnih Cerkvah »Cerkev potuje skupaj z vsem človeštvom in doživlja skupaj s svetom isto zemeljsko usodo«. (CS 40) V župniji družine, ki so »domača Cerkev«, naredijo, da je župnijska skupnost Cerkev med hišami ljudi. Vsakdanje življenje z ritmom dela in počitka dovoljuje svetu stopiti v hišo in hišo odpreti svetu. Z druge strani mora krščanska skupnost skrbeti za družine, se varovati skušnjave zapiranja v lastno »stanovanje« in se odpreti potovanjem vere. V družinah se vera prenaša kot dar in obljuba. V župnijah je obljuba, ki vsebuje dar življenja, sprejeta in hranjena. Gospodov dan postane *dan Cerkve* takrat, ko pomaga doživeti lepoto skupaj preživete nedelje in se izogiba banalnemu potrošniškemu koncu tedna; včasih pripravi izkušnjo bratskega druženja družin.

2. *Dan dobrodelnosti*

Gospodov dan kot *dan Cerkve* postane dan dobrodelnosti. Cerkev, ki se hrani pri nedeljski evharistiji, je *skupnost v službi vseh*. Družina, čeprav ne sama, je mreža, v kateri se prenaša to služenje. Zgoraj navedeni odlomek iz Markovega evangelija osvetljuje, kako je Jezus pri nedeljski evharistiji sredi med nami kot tisti, ki streže. To je kriterij služenja v skupnosti: tisti, ki hoče biti velik, naj bo majhen (*vaš služabnik*), tisti, ki hoče biti prvi, se naj posveti revnim in majhnim (*služabnik vseh*). Služba dobrodelnosti je

bistvena značilnost krščanske nedelje. Nekateri liturgični časi (advent in predvsem post) jo predlagajo kot bistveno nalogo družine in skupnosti. Tako postane nedelja »dan dobrodelnosti«.

Služenje v dobrodelnosti izraža željo združenja z Bogom in brati. Med tednom družina izpolnjuje vsakodnevne potrebe. Toda družinsko življenje se ne sme ustavljati samo ob dajanju stvari in izpolnjevanju obveznosti: mora pomagati krepiti vezi med osebami, življenje v veri in dobrodelnosti. Brez izkušnje služenja doma, brez izkušnje medsebojne pomoči in sodelovanja pri skupnih naporih, se bo težko rodilo srce, ki je sposobno ljubiti. Otroci v družini dan za dnem dobivajo izkušnjo neumornega razdajanja staršev in njihovega ponižnega služenja, ob njihovem zgledu se učijo skrivnosti ljubezni. Ko morajo otroci in mladi v župnijski skupnosti razširiti obzorje dobrodelnosti na druge osebe, lahko podelijo izkušnjo ljubezni in služenja, ki so se je naučili doma. *Praktični pouk o dobrodelnosti*, predvsem v družini z enim otrokom, se mora takoj odpreti malim in velikim oblikam služenja drugim.

3. Dan pošiljanja v misijone

Misijonska razsežnost Cerkve je središče nedeljske evharistije in odpre vrata družine svetu. Nedeljska skupnost je po svoji definiciji misijonarska. V citirani lepi podobi Apostolskih del je opisana skupnost v Antiohiji, ki med tem, ko obhaja Gospodovo bogoslužje, najbrž nedeljsko, je od Duha spodbujena k poslanstvu. Na dan obhajanja bogoslužja skupnost postane misijonarska. Poslanstvo ne velja samo za posameznika, ki ga pošilja, ampak kaže svojo učinkovitost takrat, ko celotna Cerkev s svojimi različnimi karizmami, službami in poklici postane realno znamenje Kristusove ljubezni za vse ljudi. V občestvu so različne oblike služenja, toda vse morajo ljudi pripeljati h Kristusu. Družina je na sebi lasten in nenadomestljiv način poklicana k evangelizaciji v svojem okolju, doma (bližnji, prijatelji, sorodniki), v cerkveni skupnosti in v družbi.

Evharistična skupnost razširja svoj pogled na svetovna obzorja, prevzemajoč Pavlovo gorečnost za vse Cerkve. Če je *poslanstvo za narode*, je obzorje cerkvenega poslanstva tudi krajevna Cerkev na lastnem ozemlju, kamor je poslana oznanjat evangelij. Vzgoja za sprejemanje drugega, priseljenca, se mora začeti v družini in dobiti pobudo od skupnosti. Pogosto se najprej v družini rodi intuicija življenja za druge, posvečena poslanstvu za angažiranje v svetu. V mnogih krščanskih družinah z močno

izkušnjo humanosti ter ljubezni in ob obiskovanju nedeljske evharistije so se razcvetele čudovite zgodbe poklicev za služenje v družbi, za razdajanje v prostovoljstvu, za pričevanje v politiki, za poslanstvo v drugih deželah sveta. Odnos med nedeljo in evharistijo, med Cerkvijo in misijonom, med družino in služenjem drugim zahteva prenovljeno delo uvajanja v bistvo krščanskega življenja, ki spodbuja k *novi misijonski zavesti*. Izredna moč nedelje, osredotočena na nedeljsko evharistijo, je dala pričevalce v Abitiniji vse do mučeništva.

»Ali nisi s tem, ko si zbral vse te, delal proti predpisom imperatorjev in cesarjev?« Prezbyter je, navdihnjen od Svetega Duha, odgovoril: »Nedeljsko bogoslužje smo obhajali, ne da bi bili v skrbeh zanje.« Prokonzul je vprašal: »Zakaj?« Odgovoril je: »Ker se nedeljsko bogoslužje ne sme opuščati.« (IX)

»V tvoji hiši so bili shodi, ki so v nasprotju z dekreti imperatorjev.« Ugleden je, poln Svetega Duha, odgovoril: »V moji hiši smo obhajali nedeljsko bogoslužje.« In ta: »Zakaj ste jim dovolili vstopiti?« Odgovori: »Ker so moji bratje in jim ne morem preprečiti.« »In vendar,« odgovori prokonzul, »ti bi jim moral preprečiti.« In on: »Nisem mogel, ker mi kristjani ne moremo živeti brez nedeljske evharistije.« (*Acta Saturnini, Dativi, et aliorum plurimorum martyrum in Africa*, XI)

V prvih stoletjih je nedeljska evharistija dovoljevala Cerkvi razširiti se vse do koncev sveta. Tudi danes je vsakdanje življenje družine in Cerkve povabljen spet odpotovati od tam: brez nedeljske evharistije kristjani ne moremo živeti.

E. Poslušanje cerkvenega učiteljstva

V nedeljo se v kratkem času ponovi tedenski cikel velikonočne skrivnosti. Imenujemo jo tudi »mala velika noč«. »Živeti iz nedelje« pomeni živeti v zavedanju osvoboditve, ki jo je prinesel Kristus, kajti njegova zmaga se v polnosti kaže vsem ljudem v notranje popolnoma prenovljenem vedenju. Nedelja kot praznik za druge ni samo liturgični praznik: ona je ne samo dar kristjanov, ampak tudi humanistična vrednota. Učinkovita pot za osvoboditev človeka od suženjstva dela je živeti dneve na drugačen način (samo nedelja ima skrivnost drugačnosti), podarjati čas skupnosti in dobrodelnosti.

Živeti iz nedelje

Ta radikalna novost, ki jo evharistija prinese v življenje človeka, se razodeva vse od začetka v človekovi vesti. Verni so takoj razumeli globok vpliv, ki ga ima obhajanje evharistije na stil njihovega življenja. Sveti Ignacij Antiohijski je to resnico izrazil tako, da je kristjane označil »kot tiste, ki so prišli do novega upanja« in jih predstavil kot tiste, ki živijo »iz nedelje«. (iuxta dominicam viventes) *To besedilo velikega antiohijskega pričevalca kaže jasno povezanost med evharistično resničnostjo in življenjem kristjanov v vsakdanjosti. Značilna navada kristjanov, zbirati se prvi dan po soboti za obhajanje Gospodovega vstajenja – po pripovedi svetega pričevalca Justina – je tudi dejstvo, ki opredeljuje bistvo prenovljene oblike srečanja s Kristusom. Definicija svetega Ignacija – »Živeti iz nedelje« – podčrtuje tudi primerjalno vrednost, ki ga ta dan vsebuje za vse druge dneve v tednu. Dejansko se ne razlikuje na temelju preproste opustitve običajnih aktivnosti, kot ene vrsta oklepaja znotraj običajnega ritma dni. Kristjani so ta dan vedno pojmovali kot prvi dan tedna, ker se ta dan spominjajo radikalne novosti, ki jo je prinesel Kristus. Zato je nedelja dan, v katerem kristjan najde tisto evharistično obliko svojega bivanja, po kateri je poklican stalno živeti. »Živeti iz nedelje« pomeni živeti v zavesti osvobojenosti, ki jo je prinesel Kristus, in razvijati lastno eksistenco kot dar samega sebe Bogu, da bi se njegova zmaga z notranje prenovljenim vedenjem v polnosti razodela vsem ljudem. (Evharistija – zakrament ljubezni, 72)*

F. Vprašanja za pogovor zakoncev in v skupini

Vprašanja za delo zakonskih parov:

1. Ali naša družina doživlja (čuti) nedeljo kot čas z *drugimi* in za *druge*?
2. Kakšen je odnos naše družine do drugih družin in do župnijske skupnosti?
3. Katere geste služenja in ljubezni živimo doma med tednom? Katere karitativne dejavnosti svetujemo drugim?
4. Ima naša hiša odprta vrata svetu, njegovim problemom in njegovim potrebam?

Vprašanja za pogovor med družinami ali v skupnosti:

1. Občestvena dimenzija nedelje je danes premalo živeta. Katera sredstva in vzpodbude lahko najdemo?
2. Ali krščanske skupnosti družinam posredujejo izkušnjo obhajanja? Ali družine v krščanskih občestvih pospešujejo bolj bratsko življenje?
3. Je dobrodelnost postala stalna pozornost župnijskega življenja? So združenja in karitativne ustanove (Karitas) izraz celotne skupnosti?
4. Kako si družine pomagajo pri vzgoji vrednot za življenje, ki se daruje drugim, kako prebuja misijonske poklice?

G. Prizadevanje za družinsko in socialno življenje v župniji, družbi! (konkretni predlogi)

H. Spontane prošnje. Oče naš ...

I. Sklepna pesem

INFORMACIJE

Informacije o VII. Svetovnem srečanju družin v Milanu najdete na uradni spletni strani <http://www.family2012.com>. Za informacije glede udeležbe na srečanju oz. romanja se lahko obrnete na sedeže posameznih pastoralnih služb po škofijah. Glavni elementi programa VII. Svetovnega srečanja družin, ki se bo odvijal v Milanu od 30. maja do 3. junija 2012, so naslednje:

Sreda (30.) in četrtek, (31. maj), petek (1. junij)

- Teološki pastoralni shod s predavanji in seminarji na temo »Družina: delo in praznovanje«
- Srečanja na temo lokalnih izkušenj iz različnih okolij
- Evharistično praznovanje v župnijah in / ali po jezikovnih skupinah
- Čaščenje v katedrali
- Praznovanje v referenčnih mestih in župnijah

Petek, 1. junij (zvečer)

- 20:00 - Večer v operni hiši Scala (Teatro alla Scala) za tuje delegacije
- 21:30 - Evharistično čaščenje v katedrali

Sobota, 2. junij

- »Praznik pričevanja« ob prisotnosti papeža Benedikta XVI.

Nedelja, 3. junij

- Sveta maša, ki jo bo daroval papež Benedikt XVI.

Opomba: Različne cerkvene in civilne kulturne razstave in drugi dogodki bodo potekali ves čas srečanja.

DRUŽINA: DELO IN PRAZNOVANJE

Izdal: Medškofijski odbor za družino

Odgovarja: msgr. Andrej Glavan, škof

Prevajalci: dr. Marija Sraka, dr. Jože Štupnikar, dr. Tadej Stegu, mag. Ivan

Likar, p. Janez Sraka, Francesco Bertolini

Lektorirala: Mihaela Kalamar

Tisk: Grafiti studio, d.o.o.

Molitev **za VII. svetovno srečanje družin**

Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa in naš Oče,
hvalimo Te, *Vir vsega stvarstva*.
Prosimo, zaščiti naše družine s svojim blagoslovom,
saj so to občestva podarjanja življenja drug drugemu.

Stvarnik popolnosti in lepote,
prosimo, podeli vsem družinam pravično in dostojno delo,
da bomo lahko imeli vse potrebno za življenje
in bomo lahko okušali privilegij sodelovanja s Teboj v izgradnji človeštva.

Poveličujemo Te,
naš Gospod in naš Bog,
vodi naše družine po poteh miru,
da bi okusili večno radost,
ki si jo nam podaril po vstalem Kristusu.

Naj bodo naši dnevi življenja priložnost,
ki bo razkrila Tvojo skrivnost ljubezni in luči,
ki jo je razodel Kristus, Tvoj Sin,
in nam jo podaril Duh, ki daje življenje.
Daj, da bomo srečno živeli kot Tvoja družina
na tej poti k Tebi, *Dobri Bog*, zdaj in vekomaj.

Amen